

karanfil hafifliği

renas toprak

Karanfil Hafifliği

Renas Toprak

Ayışığı Kitaplığı

Kitabın Adı

Karanfil Hafifliği

Yazar Adı

Renas Toprak

Birinci Basım

Temmuz 2020

ISBN

-

Yayın Sertifika No

15814

Baskı

Net Kırtasiye Tan. ve Matbaa San. Tic. Ltd. Şti.
Adres: Ömeravni Mah. İnönü Cad. Beytülmalcı
Sok. No: 23/A Beyoğlu/İstanbul
Tel: 444 07 08

Kapak Tasarım

Sena Şat

Telif Eserleri Kanunu gereğince bu eserin
bütün hakları Yeni Dönem Yayıncılık'a aittir.

Yeni Dönem Yayıncılık

İskenderpaşa Mah. Sofular Cad.
Fatih / İstanbul
Tel&Fax: 212 533 32 57
www.mucadelebirligi10.net

İçindekiler

Bekliyorlar Bizi.....	11
Yırca.....	15
Güz-elleme	18
Markopaşa.....	20
Kamera Kayıtta mı?	26
Kırlangıcın Türküsü.....	32
Karanfil Hafifliği.....	35
Kedili Şarkılar Geçidi	38
Albatros.....	41
Evcil Kedi Amentüsü.....	42
Çiçek/Papaz/Dilenci.....	44
Yunak.....	46
Güz Günü.....	49
Zweig'e Karşı Satranç.....	50
Beklenen	58
Arşiv.....	60
Kış Geçidi	63
Biblo.....	65
Gazel	69
936	70
Beyrut Neredir?	73
Füg.....	75
Boyalı Kuş	80

YAYINCI NOTU

Ekin-sanat mücadelesinde 15.yılıni geride bırakan Önsöz Dergisi'nde çeşitli dosya konularında yazılar hazırlandı, araştırmalar derlendi, devrimci sanatçıların hayatları işlendi.

“İnsanlığın kurtuluşunu hedefleyen sosyalizm büyük bir eserdir; bu da onun Önsöz'üdür.” şiarıyla yayın hayatı boyunca hep devrimci aydınları, sanatçıları konu ve konuk eden Önsöz, yayınladığı 45 sayıda yazılan-çizilenleri derledi. “Hasat Zamanı”, “Sanata Dair Notlar-2”, “Tarihsel Gelişmelerin Sanata Yansıması” ve “Yabancılaşmaya Karşı Beyin Egzersizleri” kitaplarıyla başlayan serinin devamı niteliğinde hazırlanan bu kitaplar Ayışığı Kitaplığının içerisinde sizlerin beğenisine sunuluyor.

Temmuz 2020

Kendimi sizlere nasıl anlatabilirim bilemiyorum. Ancak şiirin izini sürmeyi seven, Kiraz isimli bir kediyi küçük kardeş olarak sahiplenen, henüz acemi bir şiir meraklısı diyebilirim kısaca.

Önsöz'ün büyük adımlarının on beşinci yılı. Benim Önsöz'le yolculuğumun ise altıncı senesi. Bir okurdan kendisine sayfalar ayrılan bir insana dönüşmem kuşkusuz Önsöz'ün inceliği.

Önsöz'ün kolektif parıltısı kanımca bilinmeye değer. Zindandan, atölyelerden, yoksul evlerden, dünyanın sokaklarından toplanan bir yekûn Önsöz. Onun işi insanlık gürültüsünde, proleter sanata bir bakış daha katabilmek çabası. Acemi bir şair olarak onun inşasında bulunmak büyük bir tanıklık.

Bu incelik ve emek için hepimizin Önsöz emekçilerine bir teşekkür borcu var.

Ben kendi adıma iyi ki varsınız diyorum...

Renas Toprak

Karanfil Hafifliği

Taybet anaya...

BEKLİYORLAR BİZİ...

İbrahim'in topraklarındayız. İbrahim öleli binlerce yıl olmuş. Buralara Mezopotamya deniliyor. Bu coğrafyanın evlatlarıyla aynı sofraya çok diz kırdık, bir somun ekmeği ikiye üçe beşe çok böldük... Mezopotamya... Kadim topraklar... Kürtler var buralarda. Sümer'in söylencelerine yeni hikâyeler katıyorlar. Bedeli can üzerinden...

Urfa Suruç'a 45 km de durduk, gün ışığınca ilçeye gireceğiz...

Koşup İbrahim'in evini soracağım, belki bir bilen çıkar... Kürdistan'ın oksijeni ağır. Soluklanmanın bedelinin en ağır olduğu bir zamanın iklimini taşıyor...

Kosova savaşı TV ekranlarından geçerken çıktım... Irak savaşında ortanın sonu, lise başında... Şişli Camii çevresinde kortejler toplanmış... Lise hazırlık okuyorum. Devrimci abiler "Savaşı devrim önler!" diye slogan atıyorlar...

Fırat'la aynı koltuktayız... Fırat, bizim Fırat işte; boyu posu, kaşı gözüyle ve en çok sevdiğimiz yani olanca yüreği ve aklıyla aynı koltuktayız... Gidip dönmek bahsi geçiyor aramızda. "Oraya gidince napcaz" diyor... "Tel örgüyü yıkanlara yardım ederiz" diyorum...

Ömrümün ince bir dönemeci Soma'ydı. Germinal'in, Zonguldak'ın işçi abilerin ölüleri hafızamda taze bir teneşirdeler hala...

Şimdi ince bir patikadan daha geçiyorum... Dönmesek n' olur ki? İnsan ömrünü bir yerde kırıp durmalı belki...

Fırat uyudu... Bekliyorlar bizi...

Uçsuz bucaksız bir düzlük Mezopotamya... Gözüme değan güneş bana Gılgameşin rüyasını hatırlatıyor. Yer sofralarında komün halinde yemek yeniyor. Türk askerleri üzerimize taciz ateşi atıyor ama sofraya saygımızdan kalkmıyoruz. Herkes birbirine "yoldaş", "heval" diyor. Telin öteki tarafı Stalingrad, yani Kobani...

Çağın zaferi orada dövülen mevzilerde yazılıyor. Ne mi? Bekliyorlar bizi...

Gülistan Anaya Deniz Gezmiş önlüğünü gösterdiğimde gülümsüyor. "Kuzeyden Kobani'ye geçenler en çok Deniz adımı alıyor" diyor. "Sen Türk'sün gelmişsin" diyor. "Gelişin bize iyi geldi" diyor, başımı okşuyor.

İnsanlık yeni bir öykü yazıyor... Ne mi? Bekliyorlar bizi...

Evinin önünde oturduğumuz bir abi, "Atatürk barajı bize 20km ama su alamıyoruz" diyor. "AKP seçim zamanı eğer bizi seçerseniz su gelir diye tehdit ediyor" diye aktarıyor. Eskiden baraj yarıklarından kaçan suyu aldıklarını söylüyor. "Ama artık 400 m sondaja rağmen su çıkmıyor" diyor.

Küçük çocuklar bomba sesleri arasında kendilerini büyütüyorlar. Gülümsemeleri kocaman. Damlara çıkıp zafer işareti yapan bu küçük gerillalar inanılmaz.

Kerpiç evini sıvayan yaşlı amca otobüsümüze zafer işareti yapıyor. Zulüm burada psikolojik olarak yenilmiş durumda. TC devleti bu çocukları asla yenemez çünkü her bomba onlara öfke veriyor. Ben ufakların dilinden anlamıyorum ama gelip dokunup gülüyorlar.

Kelimeler buradaki duyguyu dalından indir-meye yetmiyor ama 942 yılının Stalingrad'ı geliyor aklıma. Uçsuz bucaksız bir düzlük... Ukrayna Stalin hatları gözümde canlanıyor.

Kobani karşıda, insan sabredemiyor kalma-ya...

Bekliyorlar bizi...

Üzerimizden taciz atışları geçiyor. Yüz metre ilerimize üçüncü düşüşü. Ama kimse kımıldamıyor. Analar Rojava devrimini selamlıyorlar. Başımızın üstünden üçüncü havan topu atıldı. Yukarıdaki köye geçiyoruz. TC taciz ediyor...

Doçka sesleri tıklar tıklar işliyor. Nöbet grupları oluşturuldu... Denizi görenler gülümseyip "hoş geldin" diyor.

Hoş bulduk devrimin yılmaz halkı...

Ateşin başında geçmişin izini arıyorlar. Dillerinde ballı türküler yok. Ağıtları bilge... Ölenlerin dövüşerek öldüğüne dair... Heval Mazlum, heval Beritan, heval Meryem... Savaşçılar için Kürt halkının dilinde ağıt olup söylenmek, ölümsüzlük... Gençler kızılı-erkekli marşlar söylüyor. Övgüler Kobani'ye, hasret Kobani'ye, kavuşmak bahsi özgürlüğe... Heyecanla biri yanıma oturduğunda Kobani'yi soruyorum, "kapılar kapansa da kalsak burada, dedim" diyor heyecanla. Gittiğim gruptaki arkadaşlar üzerimdeki Deniz önlüğüne bakıp takılıyorlar. "Çıkar hadi, seni biz böyle de Deniz'li çocuk diye tanıyacağız" diyor. Bu halk devrimcilere büyük saygı besliyor. Telefonumu eve bıraktığım ablaya "kusura bakma abla" dedim. "Ne yaptık ki elimizden bir şey gelse" diyor. "Kal yemek ye" diyor. Gülümseyip çıkıyorum. Sonra yeniden ateş başı... Dilimizde özgürlük mahkûmları... Onlara yakın sonlar...

Onlar kendi dillerinde "Ha Gerilla"yı, ben bizim "Dramalı Hasan"ı söylüyorum. Türküyü bi-

raz değiştireyorum elbet; “At martini de bre Hasan dağlar inlesin, Kobani kantonunda Hasan hevaler dinlesin”. Yanımdaki heval gözleriyle seviyor ben böyle söyleyince... Nasıl bir teşekkür sadece bakarak memnuniyetini bölüşmek. Yoksul insanlar Suruç halkı. Ama bölüşmeyi biliyorlar. Çocukları ömürlerini arttırıp dağlarda savaşırken kendileri şehre gelenleri gülümseyerek hoşnut ediyorlar. Türkü bitince bir ana yanıma gelip “sesin güzelmiş, bir tane daha” diyor. Ben de bana ateşin başında yer açtıkları için böyle teşekkür ediyorum.

Sofraları, ağıtları, ateşleriyle diri ve güçlüler. Yeryüzünde onların yapamayacağı yok gibi yaşıyorlar. İnsana bu sabrı veren bu sonsuz çöl mü yoksa cihanın umudu gerilla mı... Beklendiğini bilmek mi?

Burada birleşik devrimin en büyük deneyimleri sınanıyor ve biriktiriliyor. İnsan ilişkilerinin derinliğini görmek mümkün. Size başı şapkalı bir kadın tarafından; “heval, önde durmayınız” denilişi sert ama yaşam yüklü... Burada devlet ve İŞİD çetesi yenilmezse faşizm moral üstünlüğü edinecek. Katliam sadece biraz ötede... Vahşet biraz ötede... Ama umut da öyle. İnsanların bir kısmı uyudu. Geceyi takır takır doçka ısıtıyor. Kobani’ye toplar da düşmüyor değil elbet.

İnsanların bir kısmı da batıda uyuyor... Sabah sıcağı evlerinde uyanacaklar... İnsan sormayı bilemiyor... Mesafe nedir sahi, uzaklık mı; bakıp görememek mi? Hangisi... Belki bilmediğimiz bir şey var...

Bekliyorlar bizi...

YIRCA

*“Şelaleye
Düşmüştür
zeytinin dalı;
Celaliyim
Celalisin
Celali.”*

C. Süreya

Günler sonbaharın sözüne kanıp, birer ikişer geçmişin sularına karışıyor. Kış yanaşmakta, yakındır ayaz yüklü günlerin kapımızı çalması. Ahşap pencere pervazları, tenine yapışan buz, kuzine sobadan yayılan sıcaklığa teslim edip, demlikte kaynayan suyun fokurtusu, içimizi huzurla doldurur. Gene de bilirim, insan en çok insansızlıktan üşür buralarda, kış bahane. İçimden bunları düşünürken, Manisa'nın büklümlü yollarında Yırca köyünün izini arıyoruz. Güz tüm özeniyle yanımızda yöremizde dolanıp; bakışımıza değip, nefesimize dolarak ev sahipliği yapıyor sanki. Her taraf sis, birer ikişer yağmur atıştırıyor. Yağma diyorum içimden, yağma...

Ateşe ve yeşile gizli bir saygı beslenir bizim oralarda. Dağda, tarlada yakılan ateş özenle söndürülür, sanki incinecekmiş gibi. Kayıp çağlarımızdan kalma bir saygı diyorum şimdi düşündükçe. O ateş ki mağaramızı ısıtıp ısıttı, ocakta sözümü-

zü pişirip masal eyledi. Yetmedi, güneş yarısı diye tutup taptık. Ocağımızdaki kıymeti tütmeğe hala, yeri daim olsun.

Yeşilin yeri de ayırdır. Yeşil toprakta bereket, dal dal gençlik, güzellik, zariflik. Yeşil geçimin rengi, sofranın gülümseyişi. Bir garip kutsallık, rengârenk dilek. Nesini saysam, biraz eksik yeşil. Yeşile yaş derler. Yaş, ateşe atılmaz, yaşa balta tutulmaz. Ateşin ve yeşilin gizi bu, herkesin yaşayarak sınavacağı, yeri daim olsun.

Dağ sıralarını geçip, Yırca yoluna sapıyor araba. Gri dumanlar arasında çirkin bir termik santral karşıyor bizi önce. Coğrafya derslerinin vazgeçilmez parçası işte burada diyorum, termik... termik... term... ter... Devasa kamyonlar kömür taşıyor bu yangın yerine. Yandıkça grileşiyor, grileştikçe kamyonlar kömür taşıyor. İnsan nesneye değil, altında yatan taraflığa kinleniyor.

Soma'nın bir köyü Yırca. Soma ise daha dün gibi hatırımda. Madenci ölüleri geçiyor yanımdan... Devlet hastanesi önünde madenci oğlunun ölümünü duyan bir baba, bayılıp elde avuçta kalıyor... Sırtlıyorlar... Bana ayakkabıları düşüyor... Ayakkabıları sırtlıyorum... Ayakkabılar gittikçe ağırlaşıyor... Korkuyorum... Ağırlaşıyor... Ayakkabılar mezarlık... Çığlık... Ağıt... Beklenti... Yediğim içtiğim içime ılımiyor. Böyle bir şey hiç yaşanmadı ki, deliriyorum, bu da oldu işte. Elimin ayasını ısıriyorum acıdan, içime ağılıyorum. Acımı ısırip, içimin ayasına ağılıyorum...

Soma'nın bir köyü Yırca, yeşiline balta vurulan, gizlerine geceleyn dalınan. Düşü tutup dövülen, kadınına adamına sövülen.

Az biraz herkes Yırca, devlette iyilik arayan. Sonra, birçoklu denklik Yırca, devlet dersinden payını alan.

Soma'nın bir köyü Yırca, madenci oğullarının

yanına -ateşin yanına- yeşilini gömen. Her evinde az biraz herkeslik, ölümün gün doğumuyla işe gittiği. Sonra birçoklu beklik, devrilip uzanan yeşiliyle.

(Yeşili sevmiyorlar, değdikleri katlaşıyor bu insanların. Göz koydukları ekşiyip, tat yitiriyor. Sahi kim bunlar?)

(Ateşi sevmiyorlar, ışığı düşman belliyor bu insanlar, neyi dileseler hep bir karanlık. İliştikleri sönüp, fersiz düşüyor. Sahi kim bunlar?)

Yırca bir iyilik hali, geniş zaman çekimli, fikrine ümit ilişmiş.

Yırca bir öğrenilmiş yiğitlik, kadınlı adamlı.

Bir demet herkes Yırca, komisyoncusunu, yankesicisini, kaymakamını ipe dizen. Bir çoklu denklik Yırca, ateşe ve yeşile batık. Bir celali baş dönmesi, devletlû saraylarda.

Önsöz Dergisi, 28.Sayı

güz-elleme

güz akşamları hüznüldür
bir eskiyiş havası taşır yapraklar
teninde bir yoğrulmuşluk kırıyla
herkesten toplanan bir hüznü yüklenir
erzurumlu fırıncının ekmeği.

ağır türküler akar radyolardan
ağır türküler
ağır
türküler
insan yüküyle büyür...

güz akşamları hüznüldür
bir bekleyiş havası taşır yapraklar
teninde bir yakılmışlık kokusu
içimin orta yerinde bir sıkıntı
suya tutsam geçmez
sanki bütün çingeneleri böyle bir akşamda boğazlarlar

bronz anıtlar çağı ömrümüz
bronz anıtlar
bronz
anıtlar
acıları çürüttüğümüz...

güz akşamları hüznüldür
bir toparlanış hikayesi arar insanlar
bir iskemle çekip masaya oturan adam
bilmez bir gün daha eksildiğini
şansı bir sabahçı kahvesinde tutukluk yapar

işliğimin yakası bir tutam kir
işliğimin yakası
işliğim
yakası
geçim yüklü ölümüm...

23 Eylül '14

Önsöz Dergisi, 28.Sayı

MARKOPAŞA

*“Gülmek Devrimci Bir Eylemdir!”
Che Guevara*

“TOPLATILMADIĞI ZAMANLARDA ÇIKAR”

1946 yılında yayın hayatına başlayan ve Türkiye basın tarihinin en yüksek tirajlı haftalık mizah dergisidir Markopaşa. Dönemin “zararlı” yazarlarından Sabahattin Ali ve Aziz Nesin’in başının altından çıkar bu zırlıtı makinası. Zatlardan birisinin bahanesi maksat yeşillik olsun, ötekinin muradı ise işsizlik meretine geçici bir süre de olsa paydos çaktır.

Beyoğlu balık pazarındaki Cumhuriyet Lokantası ve Tepebaşı Cumhuriyet Gazinosu’ndaki sohbetlerde pişirilir iş. Harala gürele konuşmalar sonrası, sofranın hatırı ağır basar ve biraz da kaldırım sohbetleriyle kıvamını bulur mesele. Sabahattin Ali yayının hem sahibi hem de müdürü olur. İzzettin handa yönetim evi tutulur. En ucuz yoldan bir de afiş yaptırılır. İlk sayıda altı bin gazete bastırılır, derken cepteki liralara suyunu çekmesin diye hamallık parasından bile kısılır. Kâğıtları ve basılmış gazeteleri Aziz Nesin yüklenip basımından yönetim evine dek taşır.

Kimlerin emeği yoktur ki çorbanın tuzun-

da... Sabahattin Ali, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Mustafa Mim Uykusuz... Başta söz kesip anlaştıkları Fazıl Efendi gazetelerin dağıtım işinden vaz cayar. Sebep bilinmez tabi. Kim bilir hangi aynasız gelip tehdit etmiştir. Lakin Aziz Nesin iki bin gazeteyi alır koltuğunun altına, ver elini Eminönü. Bağırıp da satmaya utanır, eh her şair bu kadar incedir. Gene de dünya hep ses çıkaranlardan yana mutluluk duymuştur, yumar gözlerini Aziz Nesin bağırır; "Markoooo Paşaaaa... vatandaş taze çıktımı... yazıyooorr... yazıyooor..."

"Taksim'e geldiğimde, dükkânlara bıraka bıraka, biryandan sata sata, iki bine yakın gazeteyi bitirdim. Yönetim evine dönüp iki bin gazete daha aldım. Bunları da Beyazıt, Fatih, Edirnekapı taraflarına dağıttım. Böylece dört bin gazeteyi bütün İstanbul'a dağıtıp, iki bin gazeteyi de taşraya yolladım.

Gazetenin çıktığından iki gün sonra hiçbir gazetecide Markopaşa kalmamıştı, hepsi satılmıştı. Taşradan, il ve ilçelerden, "100 daha gönderin", "200 daha gönderin" diye mektup ve telgraflar yağıyor.

Satış durumuna göre, ikinci sayıyı 15 bin basacaktım. Ancak Sabahattin Ali, "Satılmaz, elimizde kalır" diye ısrar etti, 10 bin bastık. İkinci sayının başarısı daha da büyük oldu. Üçüncüyü 15 bin, dördüncü sayıyı 25 bin bastık... Bundan sonra her hafta arttırarak baskıyı 80 bine, satışı da 60-70 bine kadar çıkarttık ki, o sıralarda en fazla satış yapan gazetenin tirajı 50 bini geçmiyordu." diye anlatıyor Aziz Nesin.

Tabi devlet sillesi üzerine çullanmakta gecikmez bu başarının. Polis baskınları, kovuşturmalar, tehditler, mahpusluk, toplatmalar... Polis arşivinde öyle özel bölümler açılmış ki, dönemi için oldukça başarılı olduğu hemen göze çarpıyor

Makropaşa'nın. 16 kere dava edilir, yazarları toplam 3000 gün tutuklu bırakılır. Her kapatmada yeni bir adla yeniden boy verir. Merhumpaşa, Malumpaşa, Alipaşa bunlardan sadece bazıları.

Bu toprakların insanının ince zekâsının o tarihe dek uzandığını görüyoruz. Her kapatılma da yeni bir sloganla tiraj yapar. "Her fırsatta çıkan dergi", "Yazarları hapiste olmadığından çıkan dergi" ve "Toplatılmadığı zamanlar çıkan dergi" sloganları, tebelleş olan zatları küplere bindiren cinsten.

Tarihin altını azıcık eşelediğimizde mizahın söz söyleme, siyaset üretme, sanatı geliştirme, bir toplumun gayri safi kültür ortalamasını yükseltmedeki yeri hemen gözümüze çarpacaktır. Toplumsal yaşam ekonomik temelin üzerinde yükselmekte... Kendisini bakkalın yazar kasasına, işçinin maaş bordrosuna, üniversitelinin cep harçlığına değin hissettiren bu akrep, elbette sanatı da getirir politika üretmenin eşğine itiverir. Sanatçıya buyur bir de buradan yak diye göz kırpar. İşte böyle bir sorumluluğu yüklenir Makropaşa. Makropaşa, Ezginin Günlüğü'nün Hezarfen şarkısındaki geceye açılan iki kanattır esasında. Yahut da karanlığın işlemediği tek şeydir o; SES!

40'lı yıllarda Avrupa'da iyice tırmanan faşizm, bu coğrafyada da, bütün koşulları hazır bulacak, kaba kendi şeklini vermekte zorluk çekmeyecektir. Zaten Irkçılığın/Turancılığın devlet politikası olarak serpilip büyüdüğü bir mezbahadır memleket; öteki olanın sesinin, canının çıt diye kesildiği. Bütün büyük ağabeylerinin Sovyet halklarınca tepelenmesinin hemen akabinde, dünyada emperyalizmin komünist avı başlar. Gazetelerin matbaaları yakılır, solcu partiler kapatılır, solcu hocalar üniversite kürsülerinden kovulur, tutuklama furyası başlar. Dönemin İstanbul sıkıyönetim komutanlığı durumu abartıp, sokak kedilerine, özgürlüğü teş-

vik edici davranışlarından dolayı çatacaktır.

Başta da lafın ucunu kanattık ya, evet biraz da buradan yakın hikâyesidir Makropaşa. Yıkıcı bir eleştiri topuyla vuracaktır dönemin baskıcı iklimini. Muhalif, karşıt, polemikçi, öteki tarzını hiç yitirmeyecek; açık, yıkıcı bir hiciv ve zekâ dalı misali yeşerip boy atacaktır. Nitekim dönemin güdümsüz politikacılarından Cemil Sait Barlas, o ünlü sözü ilk defa burada kullanacak, “kökü dışarıda” diye yaftalayacaktır Markopaşa’yı. Hakikaten de kökü dışardadır Markopaşa’nın; ezilen bir halkın mizah dergisi, hemen yanı başlarında inşa edilen sosyalizm ve halk devrimlerinden, onların yazınından, sanatından nasıl etkilenmez ki... Hele de Sabahattin Ali’nin İgnoze Silone’nin İtalyan faşizmini hicvettiği Fontamara isimli romanını 1943’lerde çevirdiği düşünülürse.

Tüm o saldırı sürecinde, kendi kavlince bir ihtimal daha varı, gerçek kılacaktır Markopaşa. Satıcısı yoksa elden ele satılacak, daktiloyla-tek-sirle çoğalacaktır. Dönemin politik atmosferinde yoksul köylüyü, hamalından inşaatçısına işçi sınıfını, üniversiteli aydınları, Beyoğlu esnafını temsil edecektir. Açıktan bir sınıf karşıtlığı koymasa da, halkçı bir üsluptan da geri adım atmayacaktır bundan kelli. Bütün bu politik hareketini; halk değişleri, türküler, fıkralarla besleyerek sürdürecektir.

“DİZLERİM ÜZERİNDE YAŞAMAKTANSA DİMDİK ÖLMİYİ YEĞLERİM”

Stephane Charbonnier, 2012 yılı Eylül ayında Le Monde gazetesine verdiği bir demeçte “Çocuğum, eşim, otomobilim ya da kredi kartım yok. Şimdi söyleyeceğimi belki biraz iddialı bulacaksınız ancak diz çökerek yaşamaktansa dimdik

ölmeyi tercih ederim” diyordu. Ellerini göğsünde kenetlemiş, kolunda deri kordonlu bir saatle sandalyesinde oturuyor S. Charbonnier. Arkasındaki duvarda Josef Stalin resimleri...

Charlie Hebdo Avrupa mizahının en iyi örneklerinden birini veriyordu. Avrupa emperyalizminin ikiyüzlü Hıristiyanlığını, besledikleri ırkçı politikaları, dini fanatizmleri, göçmen sorunlarını mizahın ve çizginin diliyle ifşa ettiler. S. Charbonnier bir röportajında; “Bu barbarları durdurmak için bir Stalin gerek.” diyor. Sanat, insanları göreve çağırıyor ve Rosa'nın işaret ettiği barbarlığa karşı kavgaya davet ediyor. Hem de onların beybabalarını Moskova önlerinde kovalayan Stalin ve Sovyet halkları üzerinden.

S. Charbonnier gibi bir başka aydınımızı da katletmişti faşizm. Döneminin en üretken aydınlarından Sabahattin Ali. Yaşamındaki duruşu ve üretkenliğiyle CHP ve Demokrat Parti'li gericilerin dışına dayanmıştı. İnsan yüzyılın önümüze koyduğu ironiye bakmadan geçemiyor. Sanat ve sanatçıyı katletme kültürü... Ne garip bir bağ saklı Markopaşa ile Charlie Hebdo arasında. Ya da şöyle mi söylemeliydik: Taa yıllar evvel Sabahattin Ali'yi katleden, Aziz Nesin tarafından “kışkırtıldığını” iddia ederek “Kâfir Aziz” çığırkanlığıyla 37 insanı yakan ve aynı çığırkanlıkla S. Charbonnier'i infaz ettiren zihniyetler arasında bir fark yok aslında.

Faşizmin, sanata, aydına, gazeteciye saldırıya başlaması tarihsel bir sıkışmışlık noktasına vardığının en çıplak ilanı...

Bir markette kısıtılıp öldürülen ucuz zanlıları saymazsak, esas faileri yukarıda özetledik aslında. Bütün katillerin olay mahalline geri döndüğü söylenir. Nitekim öyle de oldu; özel uçaklarına atlayıp koşular Paris'e... Fransız burjuvazisi, bütün emperyalistlerle birlikte kol kola “Je Suis

Charlie” diyen milyonlarca kişinin önünde yürüyerek yazılan senaryoyu tamamliyordu. Yol üzerindeki muhalif bir mizah ekibinin ortadan kaldırılması da bu senaryonun bir parçası değil miydi? Bütün dünyayı Nazi toplama kampına çevirenler Charlie Hebdo’nun öfkesiyle sokağa taşanların önünde timsah gözyaşları döküyorlar şimdi. Doğalarına uygun davranıyorlar ve yeryüzündeki herkesi burjuva diktatörlüğünde yaşamaya ikna pozuna bürünüyorlar.

Lakin yemez efendi! Biz bu kareyi tarihin bir yerinden hatırlıyoruz. Kolektif aklımıza Pablo Picasso’nun hikâyesi geliyor. İspanya’nın Guernica kasabasının katliamını anlatan tablosunun hikâyesi...

Nazi Subayı:

-Bu tabloyu siz mi yaptınız?

Picasso:

-Hayır, siz yaptınız!

Önsöz Dergisi, 29.Sayı

KAMERA KAYITTA MI?

“Sırf işgal ettiğiniz bu dünyaya empoze ettiğiniz bakış acısı ve davranış biçimine uymadığım için, beni terörist ilan ettiniz. Ben de sizi gereksiz ilan ediyorum!”
Subcomandante Marcos

Yazmak neyi kurtarır bilmiyoruz. Ancak yazmanın duvara iliştirilecek bir çivi işlevi görmesi gerektiğine inanıyoruz. Ruhumuzun gövdesine ağır acılar yüklendik. Bir ilmek attılar boğazımıza. Sonra bizi ölümlü olduğumuza dair ikna çabalarına girdiler. Oysa biz hikâyenin bittiği martavallarına inanmıyoruz. Ölümü olağan kılan kalanlardır. Çünkü hakkınca yaşamak bir bayrak yarışıdır...

Ak saçlı analarımız oğullarının resimleriyle şehrin meydanlarında yürüyorlar. Acıyla yürüyorlar. Peki, acı mıdır bir tek, bir anayı bu kadar sabırla bileyen? Acıdan taşan bu bekleyişin altında kabaran ne? Acımız bir çığlığa mı vardı yoksa? Ateşten sözler yürüyorlar sokaklarda, unutmuşlara hatırlatmak için; bir şeyin olgunluğunu vardığı bizlik tonuyla ölçmek gerek diyor sözler. Ve en önde çocuklarından doğan analar varsa, vakit değişiyor demektir...

Bir ırmak akıyor, vakit ırmağı. O vaktin sarmallarında bir an'ız biz. An'ı kırmak için çekiç

sallıyor seslerimiz. Hep bir ağızdan çekiç sallıyor sesler. Tiyatroların, muzelerin, heykellerin, ders kitaplarının, fabrikaların tarihinden akıyor sesler. Yalanın anıtlarını yıkmak için.

Başka bir zaman denkleminde değiliz, bizden öncekiler de bizim gibiydi; yaşamak için dövüştüler. Zulüm ve haksızlık, karşısında dikilen olmanın kok salıyor. Önce bedenleri sonra duyguları istila ederek hem de. Bu illetin yenilebilirliğini sacı derinin altındaki granite oymak gerekiyor; aklın mermer taşına "YENİLECEKLER!"i kazımakla başlamak yani.

İstilacıları durdurmak için zamanı kırdık şimdi. Onlarla aramıza binlerce hendek k/attık. Rüyalardan, şiirlerden, çocukların oyuncaklarından, şehrin sisinden... Yani ne varsa bizi çevreleyen ve adına hayat denilen, çekin ellerinizi dedik... Hep bir ağızdan çekiç sallıyor sesler... Sesleri duyuyor musun? Yolculuk başladı...

Okullar kapatıldı, tonlarca yasal mermi getirdiler. Önce çocuklar ve kadınlar dediler. Vahşetlerine çocuklar ve kadınlardan başladılar. Oysa bunca çocuğa ve kadına yetecek mermileri var mıydı, hiç düşünmediler. Miray'ı vurduklarında dedesinin gönlü razı olmadı tek düşmesine. Katil, çocukları beyaz bayrakla vuruyor. Beyaz bir bayrağın ölümden uzaklığı kaç arşın sahi? Çekvar 16'sında kurşunlandı. Arkadaşları fotoğrafını taşıyor, ellerinde Çekvar'ın mavi gözleri. Bunca çocuğa ve kadına yetecek mermi yapıldı mı yeryüzünde... Bunca çocuk ve kadın bir halk ediyorsa, kaç mermi gerek devlet sana?

Tanklar geçiyor, güzün rengi tankların rengine benziyor, güz geçiyor. Paletlerin gıcirtısında bir mevsim çiğneniyor, dövüşenler değil mevsim. Tankın mermisi bir evde bir çocuğun oyuncağının yanına düşüyor. Çocuk oldu, üzülme oyuncak değil.

Çocukları öldürmek için kaç tank gerek size. Bir halk bunca çocuksa, kaç tank gerek devlet sana?

Ölümler konuşuyor; Yeter artık, Edi bese... Ölülerimiz bağırıyor; Yeter artık sabrımız kalmadı. Onur için silaha sarılmaktan başka çare kalmadı diye bağırdı ölümlerimizin sesleri. Bizim burada, asfaltta günlerce bekliyor oluşumuz, sizin kulaklarınız duysun, gözleriniz görsün diyedir diye bağırdı ölümlerimizin dilleri. Silahlarınızı bırakmayın diyor ölümlerimiz, yaşamak için dövüşün.

112... 112... 112... araniyor, karşıda ahizeyi kaldıran yok. 155... 155... 155... araniyor, açtı: "Sokağa çıksanız da çıkmasanız da öleceksiniz!" Çat! Kapattı! 112'yi acil yardımı aramak serbest. Sokağa çıkmak ölüm, sokağa çıkamamak ölüm. Yukarıdan gelen savaş, yıkım ve olumu taşımak istiyor buralara. Vicdanlarımızı korkuyla teslim almak istiyor. Duvarlara yazılar yazıyorlar, yazılar kireç beyazı; Devlet Geldi... Ölülerimizin sesleri yankılanıyor; dağı dağa kavuşturun, suyu suya üleştirin. Hikâyelerinizi çocuklara anlatın. Silahlarınızı sırtınıza, stranlarınız dilinize; kuşanın, vaktidir.

Kamera kayıтта mı? Evet, şimdi kayıt. Hastaneler karargâh haline getirilmiş. Hipokrat'ı odasına kilitlemişler. Kapısında iki kar maskeli silahlı adam bekliyor. Yaralı getirenler kafalarına silah dayanarak sorguya alınıyor. Ölenler uzanmış yatıyor, kafalarından vurulmuş hepsi. Aziz Yural kim? Kim Aziz Yural? Alnından vurmuşlar Aziz'i. Hedef seçilerek öldürölmüşler. Hareket eden her şeyi vuruyorlar. Kuşları, perdeleri, parke taşlarını, oyuncak ayıyı. Kente şu anda su gitmiyor. Yağmur sularını toplamaya çalışıyor çocuklar, yağmuru bile! Hamileler evde doğuruyor ya da düşük yapıyor kameraya bir ses. Hipokrat'ı dinleyen bir cerrahın kafasına silah dayanıyor... Kamera kayıтта

mi? Kamerayı vurdular abi!

Kamera kayıta. Hah haa! O kostüm neydi yahu, derin bir Schopenhauer karamsarlığına batmıştı. Özel yatı var diyorlar, arada Portekiz'e uzanıyormuş. Evet, bir hayranımız bağlanıyor. Neresi? Ah Diyarbakır, memleketin en mutlu kısmı.

Bağlayın tabi; Ayşe Çelik mi? Ah Ayşe Hanım buyurun; "Ülkenin doğusunda yaşananların farkında mısınız? Burada yaşananlar ekranlarda çok farklı aktarılıyor. Sessiz kalmayın. İnsan olarak biraz daha hassasiyetle yaklaşın. Görün, duyun ve artık bize el verin. Öğrencilerini terk eden öğretmenlere seslenmek istiyorum. Bir daha oralara nasıl dönecekler? O tertemiz çocukların gözlerinin içine nasıl bakacaklar. Yazık; insanlar ölmesin, çocuklar ölmesin, anneler ağlamasın."

...Kamera kayıta mı? Kamerayı vurdular abi!

Hayat bir yerlerden akmak zorunda kum satınının içinde. Yoksa bu camdan deri patlayıp ortalığa saçılacaktır. Vapur düdüklü kararsız yolcuları tavlama uğraşılıyor. Dolmuşçular bitmek bilmeyen bir arabesk hatıra. Çingenelere belediyeden yer ihtisas edilmiş, çiçekler kokmuyor zati artık. Kayserili bakkal muhalif "gaste gelmiyor bana" diyerek yerli malı vurgusu yapıyor, ekmek alan komşusuna. Şu toto-loto, bulmaca eklerini ver diyor komşu, hanım cam siliyor.

Birer ikişer herkes biniyor vapura. Ayakta bekleyenler var. Ellerinde kâğıt tutuyorlar öyle kıpırtısız. Kâğıt taşıdığı yükün altında, tutan eller taşıdığı yükün altında. Çocuklar ölmesin... Kadınlar ölmesin. Vapur iskeleye yanaşılıyor, inin artık, başkaları da görmeli bu yazıyı. Vapur bir başka çalıyor düdüğünü, koşun.

Beton evler, dijital televizyonlar, dokunmatik telefonlar. Herkes sabahları uyandığı için mutsuz. Kumandanın "on" düğmesine basıyor. Kravatlı,

haki ceketli bir adam konuşuyor. Yüzünde aptal bir gülümseme; “Menfur saldırıyı kınıyoruz, sonuna kadar gideceğiz”. Herkes kumandanın “on” düğmesini kınıyor.

Belediye hendek kazmış, karşı binanın kanalizasyonunu bağlıyor.

“Hendek... Hendek... Kim hendek... Ne hendek...”

Su, toprak, ormanlar, dağlar, nehirler, altın, petrol, uranyum, kehribar, kükürt, kömür... Kimseye yetmiyor bunlar. Sistem her şeyi çalıyor. Devlet dikilecekmiş top mermilerin yerine... Devlet, memleketin toplu konutçusu... Cesetlerin ve sağların barınma ihtiyacını karşılayan makine devlet.

Hendek... Devletle aramızda ki fark. Yirmili yaşlarında kadınlar ve adamlar. Sırtlarında karanfil gibi taşıyorlar tüfenklerini. Deniz de böyle fidan gibi oğlandı Filistin’de koşarken... Filistin’de koşanı vuruyorlar artık. şehrin fareleri gibi korkup sinmemizi istiyorlar. Oysa ilk kurşunu onlar sıktı, son kurşunu biz sıkacağız. Son postallı zabitte buradan defolup gittiğinde, büyük bir ateş yakıp çocuklara şu hikayeyi anlatacağız;

“30. İsyanimızdı istilacılara karşı. Savaşçıları sadece hendekler değil, çocuklar da korudu. Kadınlar susun diye bağıranlara karşı teneke çaldı; ses gerek ses gerek, sese yürek gerek. Çocukları ve kadınları vurdular en çok. Ölülerimizin gözlerini çalıp götürdüler. Ölülerimizin kulaklarını alıp götürdüler. Gördüklerimiz ve duyduklarımız bilinmesin istiyorlar.

30. İsyanimızdı, vaktidir, öteki halkları da çağıralım ateşin başına.

Gözlerimiz, önce sen koy ortaya yüklendiklerini. Kulaklarımız, yeter taşıdığın çığlıklar, stranı dinle;

Kine em?
Cotkar u karker,
Gundi u rencber,
Hemu proleter,
Gele kurdistan!!!

Önsöz Dergisi, 31.Sayı

Kırlangıcın Türküsü

Hacı Lokman Birlik anısına...

vakit ince ince elenip süzülüyor ömrümüzden
sen en uzun şiirimiz oluyorsun
mısraların kar altında saklandığı
sesin gibi çoğalan şey
suların durulduğu an'a denk düşüyor
ver elini
irmağın döküldüğü yere koşalım
belki oradadır yitirdiğimiz şey

ağır akıyor hayat ağır
su tutmuyor ellerimiz
öyle çok kanadık ki öyle çok
canı çekildi hissin
uzanırken ölüleri
bakır yüzlü dağ çocuklarının
sızlar kaldığı yerden
dağın sırtına işledikleri kanaviçeler
ağır akıyor hayat ağır
su tutmuyor ellerimiz
öyle çok kanadık ki öyle çok
canı çekildi hissin
ah söz diyorum
keşke yetse

ağusu alınmış iğne ucu değil elbet söz
 bundan olacak
 bir şeyler diri duruyor bir yerlerde
 ütüsüz bir gömlek kolu
 küçük tüpte çaydanlık
 ölen bir oğul resmi
 tekeri kırılmış oyuncak araba
 şehir meydanlarında güvercinler
 kahvehanelerde adamlar okey taşı
 kadınlar kırmızı biber
 tabutçular tabut
 çocuklar oyun diziyor
 bundan olacak belki
 ah,
 birçok gözün sızısıdır ülkemde
 yüzümün gün yanığı duvar kağıtları çatlayıp durmuş
 boğazımda düğüm düğüm sür git bir zonklama
 acıyan yer içimde
 köşedeki bakkal bilmez
 kaç sokak aşağısında kanlı kavgalar içimin
 sancıyan yer etimde
 köşedeki bakkala hiç gelmemiştir ümit
 raflarına hiç dizilmemiştir
 ama ümit bakidir
 Dünya en çok büküldüğü yerden
 başlanacaktır toparlanmaya
 biz böyle ölüyoruz ya çoklu
 acımız katmerleniyor ya dikişsiz
 sanıyorlar ki yitecek gülüşlerimiz
 bilmeden bilelendiğini vaktin
 bir can ırmağında köpürerek
 hüznün çemberini yaran o kızılca kıyamet
 duru gökte balkıyan serçe telaşdır
 ümitli
 bereketli
 dilimizdeki acı
 vuruştığımız yerde azalacaktır mutlak.

gözlerim beni serin uykulara yatırmış
nenemin bin yıllık ağaç misali kıvrılmış dizlerinde
gözlerim beni ağır türkülerden kaçırmış
kocalmış kütük kovuğunun gövdesinde
gözlerim en derin yermiş etimde
gözlerim en derin yermiş
senin beni bulup çıkardığın
ama gözün seyridir,
görüp biriktirdiğimiz bunca çığlık
dikenli bir tel gibi iki ortaya kesecektir dünyayı
en çok büküldüğu yerden.

sen elbet sen
iki aksağın bir tam ettiği
masa takvimlerinde değil
kaldırım taşlarının orta yerinde
üstümüze üstümüze gelen bir deli sonbahar
dönüp b/aksak anmak kokuyor yanımız yöremiz
durup yürüsek ha bire güzelleşiyor
ha bire güzelleşiyoruz yan yana irkildikçe
teksek
bir nokta kalıyoruz kozmosta
çoksak
bir ışık kardeşliği

yıldız kuşanmaktır şimdi vardığın yer
uçsuz bir mesafedir gözlerini düşürmüşlüğün
senin böyle boylu boyunca uzanışın tarihe
elimiz ayağımız
sözümüz sualimizdir
zamanın gövdesinde kanırtığın o bir çift gülüşe
diyebiliriz ki haykırırcasına;
ne güzelsin
ne güzelsin
ölgün kuytuluklarda değil artık söz!

Karanfil Hafifliği

yağmurlar bu kirli vakti yıkıyorken
güneş şehrin gövdesini okşuyor elleriyle
yerde yatan ölülerimiz bizimle
ha deyip köşeyi dönen dostlarda
hüzne yer yok şimdilik.
düşenler, dövüşenler kalsın diyerdir
yeter ki susmasın
avuçlarını alev yalımı gibi kavuran güzele dair şarkı
bırak ciğerinin yelkenlerini şişiren hırçın rüzgarı
bırak
çınlasın meydanlarda
biz ki
birbirimizin bakışlarından başlayarak yürürüz
sokaklara
sevdalara
kavgalara
şehrin vapurlarına
hüzne yer yok şimdilik.
bu kışta kıyamette
en ince rüyalara tutkun
bir ateş yanıyor kuşatılmış şehirlerde.
kanı akıtılmış karanfilin hicviyle yüklü
halkım say kendini
dost düşman bilir
seni bunca diri tutan
hak edilmiş kavgalarıdır
kaldır kanatlarını
kaldır
rüzgar ölümü azaltır.

bir anadan doğan bu çocuklar
el ele örölmüş çelikten yoğruldular
durduğunda ömürlerinin saati
bir bulutta
bir koyakta
yahut bir kent ortasında yeşeren mavi bir akarsu
sütten kesilmiş çocuk gibi sustu
bundan olacak belki
sesini öpüyorum
bakır bir tastañ kanar gibi
saçaklarda serçeler uyukluyorken
bir şehir dövölüyor toplanla
bir şehir diyorum
kuştur
sestir
bakır bir tastañ kantañ halktır
yağmurlar bu kirli vakti yıkıyorken
gölebilmek zarafetiyle yüklü zerdali ağacı
erken göğüslüyor baharı
koştur
yılkı atlar misali
varıp yetişmek için ateşten saatlere
seslendi geridekilere
ırmağın dököldüğü yere varalım.
koştur
yılkı atlar misali
aklıñın sularına keder
sözcüklerine ümitsizlik düşürmeden
hüzne yer yok şimdilik.

sessizlik içinde ses
buz tutmuş ırmağın gövdesinde akıntı
çöpçülerin kirli ellerinde bekleyen özgürlük
her şey
her şey
yaşamın içinde
bekle
bekle
mutlak olan sevgi seni bulacaktır

Kedili Şarkılar Geçidi

“her Şey bir kediyeye rastlaŐmamla başladı”

alaca bir kedinin yürek atıŐı benimkisi
alaca bir kedinin yürek atıŐı
alaca bir kedinin
alaca bir
alaca

herkesi her Şeyin içinde zlyyor bir yanım
her Şeyi herkesin içinde.
kar suları karıŐacak kanıma, az kaldı biliyorum
kan suları karıŐacak karıma.
eğilip ptğn yer kızaracak
ğl sanıp koparacaklar beni
kimse bilmeyecek ğl
kimse bilmeyecek

alaca bir kedinin yürek atıŐı
alaca bir kedinin
alaca bir
alaca

dudak tiryakisi seninkisi diyecek bütün aŐklarım
dudak tiryakisi seninkisi
Öncekiler aşk değildi diyecek bir sonraki aşk
Öncekiler aşk değildi
sehpanın üzerindeki vazo düşüp kırılacak
bütün kurumuş çiçekleri unutarak

alaca bir kedinin
alaca bir
alaca

elde avuçta ne varsa tuz ruhuna yatırın diyecekler
elde avuçta ne varsa tuz ruhuna yatıracağız
herkes en ağrıyan yerinden başlasın diyecekler
herkes en ağrıyan yerinden başlayacak
kadınlar sütyenlerinden!
erkekler günahlarından...
çocuklar doğdukları yerden,

alaca bir
alaca

suya değen taş tezikerek ölecek bu dipsizlikte
bütün kitap ayraçlarını toplayacak kağıtçılar
herkes moğol zannedecek onları
hikayeler dolaşacak ortalık yerde
hikayeler dolaşacak
sevseler bu kış üşümezlerdi belki diye

alaca

eteğinde ne varsa dökcek bulutlar
ağladığı yere yağmur diyeceğiz
bu sabahta kalkmasak diyeceğiz
bu sabahta kalkmasak.
insanın susuşu değin acıtmayacak bizi
ilk grevin kırılışı
son barikattakilerin silahlarının ses etmeyişi
sokak şarkılarının tuğlalı fırınlarda yakılmışlığı
yahut
hikayeler dolaşacak ortalık yerde gene de
hikayeler dolaşacak
işbaşı düdüğü duyulmadı heeeeeeyyyy...
hala mermileri varmış iiişşiiittin miii...
kemanları görenler oollmmmuşşş...
çocukları anlatacak bir tek bu kalacak belki;

iyi öldüler,
güneşli günleri çağıran şarkılar mırıldandılar
önce
sonra durup biraz gülümsediler ortalık yerde

24 Ocak '15

Önsöz Dergisi, 33.Sayı

Albatros

Yolları, insanları, çocukları unutmadan
kedi kıvraklığıyla taşı ellerini
gücendirmeden bir duvar ustasını
yazılmış şarkıların hesabını tut
meydanların terk edilmişliğine aldanmadan
aldanmadan kuru kalabalıkların sinmişliğine
yıkılan kentlere
göçen evlere aldırmadan
korkunun bölüşülerek azalacağını hatırla
hatırla sevginin de böyle çoğalacağını
yolları, insanları, çocukları unutmadan
iki selvi arasındaki su seni çağırır
derim ki
aklına düşen telaşa uy.

Evcil Kedi Amentüsü

akşamların koynunda bıçak gibi soğuklar
el ayak erken çekiliyor yoksul semtlerde
dünyanın bütün çift şeritli yolları
işgalindeyken dolmuşcuların
pencere pervazına yaslı yanağıyla
iç geçiriyor
Raife ablanın alaca kedisi
bir akşam kurulup şöyle çilingir sofrasına
kafayı çeksek gün ağarana dek
kirazın dalına, armudun çöpüne
serseri çekirgeye, atarlı perdeye varana dek
kafa tutsam diye tetik düşürüyor
yüreğinin altı patlarında
bütün homurtusunu
mahalleye kusan dolmuşa aldırmadan
tersine rüzgârlar dört donuyor sokak başlarında
mahpus oğlanların yolunu analar
işçi kadınların yolunu çocuklar beklerken
ter kokusu
küf kokusu
umut kokusu içi içe geçiyor

sabah sisi çekip gidecek yerde
yılan gibi çörekleniyor günün avuçlarına
yaşlı bir Zaza, yüklenip bastonuna
sapsarı hardal tarlalarına göz düşürdüğü zamanları
özlüyor
akıp giderken günün eşiğinden anlar
pencere pervazına yaşlı yanağıyla
iç geçiriyor
Raife ablanın alaca kedisi
keşke diyor
ah diyor
“Ah keşke dünyanın bütün sokak kedileri birleşse”
kirazın dalı, armudun copu
serseri çekirge, atarlı perde
çın çın gülüyor bu avuntuya

Çiçek/Papaz/Dilenci

dünya güzel
herkes kazık çakmak istiyor
papazın dudaklarında her gün aynı yakarış
“Tanrım dilencilerini cennetine al...”
içinde tarifsiz bir huzur
o ki bahşetti vaktini ve nefesini onlara
bu bile işaret
tanrının varlığına
sonra
iyi bağlardan
iyi işçilikle toplanıp
iyi fiyata satın alınmış şarapla ciğerlerini ıslatıyor

dünya güzel
herkes kazık çakmak istiyor
papazın dudaklarında her gün aynı yakarış
“Tanrım fahişelerini koru ...”
salık veriyor tebaasına
ezin başını sokaklarda kol gezen zinanın
onlardır nefsimizi kandıran
kör eden gözlerimizi
sonra
iyi bağlardan
iyi işçilikle toplanıp
iyi fiyata satın alınmış şarapla ciğerlerini ıslatıyor

dünya güzel
herkes kazık çakmak istiyor
papazın dudaklarında her gün aynı yakarış
“Tanrım ekmek bahşet yoksullarına...”
el sıkışıp üzüm tüccarları ile
kahkaha savuruyor çiçekli bir ağacın gölgesinde
varıp bağ işçilerine
sabır dilemelerini
sadakat göstermelerini salık veriyor
Kuru ekmek ve şarabın kerametlerini övüp
Sürü ve çoban meselini hikâye ediyor
tabi unutmadan öteki yanak ve mesihi
sonra
iyi bağlardan
iyi işçilikle toplanıp
iyi fiyata satın alınmış şarapla ciğerlerini ıslatıyor

20 Mayıs '17

Önsöz Dergisi, 36.Sayı

YUNAK

“Bu akıbeta uğrayan ilk kişi değil o.”

Faust/Goethe

“Kafa ön bölgesi ile alın parçalanmış olup, burun kemiği ve üzerindeki cilt ortadan ikiye ayrılmış, kafa boşluğu ve kafa kaidesi görünür hale gelmiştir. Kafadaki saçlı deride, kafa kubbe kemiklerinde geniş doku kayıpları var. Cesetten herhangi bir ateşli silah mermi çekirdeği veya parçası veya metalik cisim elde edilemediği, atışların elbisele bölgelere isabet etmesinden dolayı, atış mesafesinin tayini için elbiselerin atış artıkları açısından incelenmesi gerektiği, kişinin ölümünün çoklu ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasına bağlı, çoklu iç organ yaralanmasından gelişen iç kanama sonucu meydana geldiği kanaatindeyiz. Maktulü kapadık, ailesine teslim edilebilir, alıp götürsünüz, biz size ön raporu hızlıca, fotoğrafları da ekleyip yollarız savcı bey “dedi pratisyen hekim.

“Biz domuz avına çıkmıştık sayın savcım. Bir iki hevek nohut ektik, ona dadandı deyyuslar. Çalıhın arkasına sinmiştim. İlerden hışırtı gelince bastım tetiğe. Durup dururken yevmiyeci ırgatlarla niye ateş edeyim. Geçen babamların bostanda ufak bir atışmamız oldu. Anlamadığımız bir dilde türkü neyin söylüyorlardı. Verdik paralarını çekti gittiler. Zati dilleri dişleri anlaşılımyor bir kısmının

sayın savcım. Dedim babama gönder bunları, Suriyeli getirtirim. Kimseyle bir nizam gürültüm yok, vatanına, milletine sadık bir insanım çok şükür sayın savcım. Ben domuzu avına çıkmıştım, bu çıktı karşıma.” Dedi Kekeç Rıza ifadesinde.

...

Sabah sisi gövdesini sürükleye sürükleye uzaklaşıyordu tepenin ardından. Şöyle gözlerini süzüp baktı Hüsne kadın. Akılsız, başsız sisin bile acelesi var bizimkiler domuz gibi uyuyorlar diye iç geçirdi. Bastığı yere dikkat kesilip, etrafı kolaçan ettikten sonra fistanını sıyırıp, sınırın dibine çömeliverdi küçük suyunu dökmek için. Bir ferahlık kapladı gövdesini. İçinde kuru bir dal çit edercesine genç kızlığını düşledi doğrulurken.

Ah dizlerim dedi, ah !

Yatak kötek dürüldü. Uykudan kalkan, gümmelenin yanındaki dereye elini yüzünü yıkayıp sofraya oturdu. Bugün on dönümlük bahçede götüre iş almışlardı. Bu son işti. Bu da bitti mi ver elini Siverek.

Kim demişse insanın yurdu doğduğu değil doyduğu yerdir diye, halt etmişti. İnsan bir garipçe kuştı, şu uçsuz bucaksız gök altında. Uça uça gelinip konacak bir dal bulunmayan yerdi göç. Göç olmak, ırgat olmak birdi, bir yanın yitikliği idi. Elin ne parası bitiyordu ne işi. İnsan güçten düşüyor, eskiyor, yürek soğuyordu. Sere kocamak çöküyordu.

“Haydi oğul haydi, güneş tepeye varmadan, biraz yol alalım” dedi Hüsne kadın.

Öğlen güneşi tepeye çıkmıştı. Sıcak sanki derilerinden süzülüp yüreklerine akıyordu akrep gibi.

Gerçi ihtiyarlar şikâyetçi değildi. Bekir emmi çalışırken atlete kalıp, sıcak kemiklerimin arasına girsin diyordu, gevrek gevrek gülerek. Sonra bit-

mek üzere olan sigarası ile bir diğerini yakıp, bir uzun hava tütürüyordu sesinin yanıklığında:

*“Oy De îro mi go dilê min bû Behra Wanê
Kelemê derd û kulan e oy
De îro mi go best û çem û kanî hemu bi ser de
helyane hawar e limin...
Ax were lê lê hesretam dayê oy...
De îro mi go çiya û zozan, şax û newal”**

İki hafta evvel kavga etmişlerdi bahçe sahipleri ile. Bekir emmi gene bir uzun hava tutturmuşken, bahçe sahibinin ortanca oğlu gelip :“Dayı dilin dişin anlaşılıyor, adam gibi konuş” demişti.

İşi bırakmışlardı o saat. Hüsne kadının oğlunu güç bela zapt etmişlerdi. Üstüne üstlük dört günlük yevmiyede içerde kalmıştı.

“Beladan uzak duralım oğul, parasının içine sıçayım” deyip susmuştu.

Önsöz Dergisi, 37.Sayı

*Samsun’da tarım işçiliği yaparken öldürülen Kürt işçi Perihan A. İçin yazılmış sonsözdür.

Güz Günü

bu benim ellerimde bir tutku
evler kurarım üst üste
üst üste yollar bağlarım
kazık çakmak isterim dünyaya
çam kozalağı fideler
kayısı çekirdeği kuruturum
sonra gül yaprağı
dut yaprağı falan

şarıl şarıl bir yağmur isterim
ağustos ortasında
akrep sokuğu sanırım etimi dişleyen sıcaklığı
serin akşam rüzgarı alnımı okşar avuçlarıyla
ellerim gelir aklıma
dönüp bakarım
çıkarıp attığım kıyıda yoklar
yüreğimi yangın sarar
aklım çıkar
ellerimsiz yiterim
kör olurum

evler bozular üst üste
üst üste yollar çözülür
dünya ipinden boşanır
bir kıyıda çam kozalağı
kayısı kurusu ahuzar
bir kıyıda dut ağacı
gül ağacı tarumar

ZWEİG'E KARŞI SATRANÇ

*“Gerçek hayatta seyirci yoktur:
hayata hepiniz katılırsınız. Son perde açılıyor
Dostlar, hepinizi çok sevdim. Tetikte olun!”*

Julius Fuçik

Hayat ile hikâye arasındaki ufuk çizgisi çoğu zaman çok incedir veya iç içedir kanımca. O yüzden kimi hikâyelerde gerçeğin kimi hayatlarda hikâyenin el izlerine rastlamakla karşı karşıyayızdır. Bu yüzden bir coğrafya aynı nedenlerden doğan başka hikâye ve hayatlara tanıklık eder.

Büyük yıkımlar sadece bir anda olmaz. Bazen uzun bir safhaya yayılır. Yıkım her zaman maddi dünyaya ait değildir. Kimi zaman gerçek, ideolojik ve inandığımız değerlerin ortasında harabeye döner. Bu yüzden hikâyeler ve hayatlar bizi besleyen ve tazeleyen patikalardır. Mesele hangisinin peşinden gideceğimizde yatmaktadır.

Stefan Zweig, kuşkusuz büyük bir yetenek. Onun okuyucularını etkileyen sayısız kitabı var. İnsanlığın tarihsel mirasında yeri değerli. Ve biz onun bir hikâyesi, kanımca hayatı olan “SATRANÇ” adlı kısa eserindeki hikâyenin peşindeyiz. Satranç (Schachnovelle), Stefan Zweig’in Brezilya’daki sürgünde yazdığı ve en tanınmış eserlerindenidir.

İlk baskısı 250 adet 1942 yılında Buenos Aires’de çıkan hikâyenin, İngilizce tercümesi 1944’te New York’ta yayımlandı. Satranç, Almanya’da 1.200.000’den fazla okurla buluştu. Ancak en az ilgilendiğimiz bu istatikselsel başarısıdır hikâyenin. Bu başarı bırakalım kitap tüccarlarını ilgilendirsin. Biz ilerde zar zor seçilen patikaya bakalım.

Dr. B. denilen karakter kitabın hemen başında karşılamaz sizi. Zweig’in ıstıraplarını yansıtacak adam Dr. B, hikâyesini gemideki bir kişiye anlatırken, kitabın tarzı değişir. Zweig’in sürgünde hissettiği duygular bir bir selam veriyor. Aslında konuşan Zweig’dır. Dr. B, Avusturyalı özel bir doktordur; babası imparatorluk yetkililerinden olduğu için, Gestapo’lar evini basarlar, birtakım Avusturya gizli belgelerine ulaşmak için, Dr. B’yi “yalnızlık işkencesi”ne tâbi tutarlar. Zweig, Dr. B üzerinden memleketinden uzakta çektiği yalnızlığı, Alman Gestaposu tarafından haftalarca maruz bırakıldığı “yalnızlık işkencesi”ni uzun uzun anlatır. Her kelime her cümle birer satranç hamlesidir muhakkak. Hitler zamanında yapılan işkencelerin bir çeşidi de bu kişiye yapılmıştır. Dr. B, İkinci Dünya Savaşı zamanında kapatılmış olduğu otel odasında şans eseri çalmış olduğu bir satranç kitabıyla uzun bir zaman geçirmiştir. Bu sürede üstün bir satranç oyuncusuna dönüşmüştür. Lakin kahramanımız ülkeyi terk etme zorunluluğu ile serbest bırakılır ve Amerika kıtasına gidecek olan ilk gemiyle ayrılır.

BİR KÜÇÜK HAMLE: DARAĞACINA NOTLAR!

Julius Fuçik, 23 Şubat 1903’te Prag’da çelik işçisi, amatör bir tiyatro oyuncusu ve şarkıcı bir babanın oğlu olarak doğdu. İşçi sınıfı hareketi

ve Çekoslovakya kültür dünyasındaki etkinlikler gençlik döneminde ilgisini çekti. Prag Üniversitesinde edebiyat, müzik ve sanat eğitimi gördü. Yaşamını bir işçi olarak kazanan Fuçik, Komünist Parti'ye katıldı.

Fuçik Prag Üniversitesinde, sanat, edebiyat ve müzik eğitimi görür. Henüz öğrencilik yıllarında bir yandan yazarlık yaparken diğer yandan siyasal çalışmalarda bulunur. Komünist Öğrenci Birliğinin öncüleri arasında da yer alan Fuçik, 1929 yılında Tvorba (Yaratım) adlı derginin baş editörlüğü görevini üstlendi; bu dergi onun sayesinde etkin bir kültürel ve siyasal dergi haline geldi Ardından Çekoslovakya Komünist Partisinin yayın organı olan Rude Pravo'da editörlük ve yazarlık yapar. Kültürel ve siyasal konular üzerine yazdığı makaleler, edebiyat ve tiyatro üzerine inceleme ve eleştiri yazıları, Kmen, Prazen, Proletkult, Doba, Sosyalist Avangart ve daha birçok edebiyat ve siyaset dergi ve gazetesinde yayınlanır.

1943 yılının ilkbaharında, Prag'da eski Petschek bankası binasında tutulurlar. Bir işkence merkezi olan, sinema salonu olarak anılan Petschek binası... Hazır ol vaziyette oturan ve sorgu sırasının kendisine gelmesini bekleyen insanlar arasından biri durur... Julius Fuçik... Bir edebiyat eleştirmeni, bir gazeteci ve bir komünist olan Fuçik...

Julius Fuçik, gizli yollarla Sovyetler Birliği'ne gider; kısa süreli ilk ziyaretini 1930'da, 2 yıl kalacağı ikinci ziyaretini ise 1934'te yapar. Bu ziyaretlerine dair gözlemleri çeşitli yayın organlarında yayınlanır. Çekoslovakya'nın Nazi Almanya'sı tarafından işgal edildiği günlerde ise Çekoslovakya'dan ayrılmaz, çalışmalarını illegal yürütür. Bütün zamanını yazılarına ve yeraltına çekilen parti faaliyetlerini örgütlemeye verir. Bu dönemde kale-

me aldığı “Bakan Goebbels’e Açık Mektup” ve “Biz Hepimiz Hitler’e Karşı Savaş Halindeyiz” adlı yazıları birçok çevrede ses getirir ve umut kaynağı olur.

Yeraltı hareketinin liderlerinden biri olarak 24 Nisan 1942’de yoldaşları ile bir buluşmadayken Gestapo tarafından yakalanır ve ömrünün son 18 ayını idamı bekleyerek zindanda geçirir.

“İnsanların gözlerini açmaları için kaç yüzyıl gerek? İleriye giden yolda insanlık kaç bin hapisane hücresi aşındırmış? Ve daha kaç bin tanesini aşındırması gerek?”

Tutuklandığı 24 Nisan 1942’den idam edildiği 8 Eylül 1943 gününe kadar Nazi vahşetinin tüm işkence ve aşağılama yöntemlerine karşı teslim olmayacaktır.

Birçok yoldaşı Fuçık ile aynı cezaevindedir. Yine eşi de aynı cezaevinde bir kat altta ve birkaç numara ileride bir hücrede kalır. Eşi Augustina, uzun süre Fuçık’in öldürüldüğünü sanır. Bir kez intihar ettiğini, bir kez de idam edildiğini duysa da daha sonra henüz yaşadığını öğrenir ve bir kez de görüşürler. Polis şefi, ikisini bir hücrede bir araya getirerek Augustina’dan Fuçık’i ikna etmesini ister ve aksi halde her ikisinin de kurşuna dizileceğini söyler. Augustina ise, bunun bir tehdit olmadığını, hatta en büyük isteği olduğunu söyleyerek talebi reddeder.

“İşte benim Gustina’m, muazzam bir aşk ve müthiş bir güç...”

Canımızı alabilirler, öyle değil mi Gustina; ama aşkımızı ve onurumuzu alamazlar.

Vedalaşmamıza, kucaklaşmamıza, hatta birbirimizin elini tutmamıza bile izin vermediler.

Sen de ben de biliyoruz ki, büyük olasılıkla birbirimizi bir daha hiç görmeyeceğiz. Yine de ta uzaklardan seslenişini duyuyorum:
Elveda sevgilim!
Şimdilik elveda...”

Fuçik, Nazi vahşetine karşın en büyük tutkusu olan yazmaya cezaevinde de devam eder. Cezaevinde tanıştığı A. Kolinski, Fuçik’in hücrelerine kalem ve kâğıt getirir, daha sonra numaralandırılmış kâğıtları tek tek dışarı çıkararak güvenebileceği kişilerce saklanmasını sağlar. Hitler Almanya’sının Mayıs 1945’teki yenilgisi sonrası serbest kalan Augustina Fuçik, eşi Julius Fuçik’in Pan-karts Hapishanesi’nde notlar yazdığını öğrenir. Önce gardiyan Kolinski’ye, ardından da notlara ulaşır ve Julius Fuçik’in ölümünden iki yıl sonra Darağacından Notlar (reportazpsananaopratche) adı ile kitaplaştırır. Augustina Fuçik’in deyiimi ile “darağacından notlar”, Julius Fuçik’in hayatı boyunca sürdürdüğü çalışmaların son bölümüdür.

“ve tekrarlıyorum biz mutluluk uğruna yaşadık.
Bu uğurda savaştık. Bu uğurda ölüyoruz.
Hüzün hiçbir zaman adımızla anılmasın”

Fuçik, bir işkence merkezinde koridorda karşılaştığı yoldaşı ile sadece bakışlar ile nasıl konuştuklarını, her gün iki dilim ekmekek veren Sporepa yoldaşın, 1 Mayıs’ı kutlamak için üç dilim verişini, ıslıklarla söyledikleri şarkıların duvarları nasıl aş-tığını, 1 Mayıs günü bahçedeki sabah jimnastiğinde gardiyanlara belli etmeden orak-çekiç şeklinde nasıl ekin biçme hareketleri yaptıklarını, haftanın bir günü dağıtılan bozuk sebzeden ve salça suyundan ibaret yemeğe tas kebab muamelesi yapışlarını, işkenceye götürülen hücre arkadaşının göze

uyku girmeden sabaha kadar nasıl beklendiğini hep aynı umut ve yer yer esprili bir dil ile anlatır.

Fuçik asla karanlığa ve hüzne kapılmamış, acılarını anlatmak yerine, yaşama sevincini ve umudunu anlatmıştır.

Fuçik'in 9 Haziran 1943 tarihli notu şöyle biter:

“Benim oyunum da sona yaklaşıyor. O sonu yazmayacağım, çünkü nasıl olacağını bilmiyorum henüz. Bu, artık oyun değil hayatın ta kendisi. Gerçek hayatta seyirci yoktur: herkes katılır hayata.

Son sahnenin perdesi açıldı.

Dostlarım, hepinizi sevdim.

Tetikte olun!”

UMUT İLKESİ

Muhakkak ki faşizmin tasviri açısından başarılı bir hikâyedir anlatılan. Lakin insanlığın acıları veya “umut” üzerine kaçamak bir anlatıdır Zwiég'inki. Esasında o bir aydının acılarına ışık tutmuştur. Kendi yazgısının izlerini buluruz anlatıda. Tüm o edebi yeteneğine karşı, bir kaçışın gerçek hikâyesidir “Satranç”. Tasvirimiz acımasız mıdır? Kanımca değil. Bir gemiyle Avrupa halklarının faşizme karşı savaşına sırtını dönen Dr. B, ümitsizliğini yendiğini düşünmektedir. İyi bir iyimser olduğuna şüphe bırakmayacak durumdadır.

Bir süredir üzerine en çok düşündüğümüz şeylerden biri umut veya umutlu olmak meselesi sanki. Bazen iyimserlik ile karıştırdığımız olur onu. Çok benzer oldukları yanılığın düşülse de, ikisi ayrı denklemlerdir. Bir tercih yapmam istenseydi, şüphesiz umut var olmayı yeğ tutardım.

Benjamin de umuda işaret eder; “Politik değişimin olmazsa olmaz koşulu iyimserliğin reddidir.”

Çünkü iyimserlik koşulları gereği umudun varlığını gereksiz kılar. İyimserlik bir inanç meselesi iken, umut, öğrenilebilir bir şeydir. Umut merak uyandırıcı bir kavramdır bu haliyle, keşfedilmeyi, üzerinde Rodinvari taş işçiliğini bekler.

Biz de uzundur faşizmin iç savaşı genişletmesine tanıklık etmekteyiz. Kademe kademe yeni cep-heler ve yeni hazırlıklar kendini gösteriyor. Tek tek saymaya gerek olmadığı kanaatindeyim. Her gün TV kanalları, yazılı ve görsel basın, sosyal medya hesaplarından doludizgin ilerleyen burjuva salvolarına tanıklık etmekteyiz. Tam da burada umut bir kamfplatz (Alm. Savaş alanı) olarak uzanmakta. İki ayrı dünya iki ayrı yaşam tarzı; kapitalizm ile komünizm arasındaki mücadele sürmekte.

İşte burada o uzak dağ yamacında Fuçık'ın ışlıkları duyulur. Aydın olmanın, entellektüelin siyasi işlevinin, komünist olmanın, Gustina'nın sevdiği insan olmanın, donanmış bir işçi olmanın ışlığı.

Faşizmin durumunun sürekli yeniden tespiti, elbette gerekli. Lakin kendisine ilk defa bulaşan devlet şiddetinden 'aydın'ın ürkekliği içler acısı. Ünlü bir yazarımız, göğsüne dayanan makinalı tüfeğinden korkusunu anlatmıştı bir röportajda. Afallamak elde değildi.

Yıllarca başına "iyi" sıfatı getirilen herhangi bir şey olmak iyimserliği ile yaşayan herkes cama çarpmış gibi dolaşıyor. Üstelik iyiliğin yetmediği meselesi ince ince işlenmişken Brecht eliyle. Aydınların ve orta sınıfların korkusu bir çaresizlik hastalığı gibi yayılıyor çoğu zaman. Esasında iyimserlik yıkılıyor. Her şeyin "kendiliğinden" düzeleceği maskesi buharlaşıyor. İhtiyacımız olanda bu. Bu bir uğursuzluk tellallığı değil. Aksine dövüşenler hattında ki gediklerin kapatılması çağırısı.

Zaman değişmek için, iyi ve iyimser olmaktan daha fazlasını yapmamız gerektiğini fısıldıyor... Öyleyse tetikte olalım!

Önsöz Dergisi, 38.Sayı

Beklenen

seni bekliyorlar
 bir yarısıyla dağlarda kuşatılanlar
 hem de en mühim yerindeyken boy atmanın.
 ötekisinde gitmeye alışılmış bir tekneyle
 kıyılarına vuranlar gazete manşetlerinin
 kalan yarısıyla da göğe ışık çalıyorlar
 tuttu tutacak bahsine ikirciksiz inanarak
 ne kaldıysa ibriğinde yaşatmanın
 ne kaldıysa elde avuçta
 çoluk çocuk
 ana avrat
 erkek kadın
 ve sığmayan biçimleri
 kabul görmeyen hacetleriyle
 kentin gecelerinde koşarak yürüyenler

büyük kentlerin göğüne pus çekiyorlar
 görmesinler diye yıldız kaymacaları
 ummasınlar diye dilek tutmacaları
 bir yanda en dar en bükülmez yerinden bir alışıl-
 mışlık
 kralcılık ve saraycılık oyunları akıllarında
 yani hakimiyet
 yani el koyma bahsi
 yani zulüm ve perde
 bir yanda en eski çağdan bu yana dövüşenler
 bölüşmek bahsi akıllarında
 yani yamalı üstüyle romalı köleler
 yani şu bizim deli çağla börklüce
 yani uyuşuk parmaklarıyla makina kovucular
 yani pay
 yani can
 yani cümbüş ve sevda

bir yanda en dar en bükülmez cinsinden kulakları
tıkaklı kalanlar
orta yerde parisli kedisinin kabızlığına üzülen
hanım-efendi
orta yerde küçük zanaat üreticisi;
uykusunda darı ambarı
orta yerde cüzdanında keklik öğüten;
ana baba mülkü ezenler
bir yanda ömrünü cırcır böceklerinin sevda sözlerine
açık edenler
dış kapıda evlere temizliğe giden
dış kapıda tersanede kum torbası
dış kapıda biz ve bizim lafzı
bir yanda kara gömleklili ölüm kıtaları
karşıda bankerler
karşıda hayat tutucular kasalarında
karşıda banka reklam ışıkları
işte böyle kalın bir bölünmüşlük
işte böyle yapışık bir sinmişlik
yaşamak diye ciğerinde ezdiğin kör hava
zindanı
tersaneleri
naylondan atölyeleri
kilimcisi
kör hacısı
varoş kahveleri
namlı orospuları
cevval pezevenkleri
grev grev sızıyan avurtları
kurşun kurşun dökülen canları -cinsleri
seni bekliyorlar
içlerinde ağ köpüklü dalgalar
mavi mavi
deniz deniz
köşe buçak

ARŞİV

*“gün ortasında esmer bir gece
veles Demirkapı hattı greviydi
bir kurşun, işçi mihali yerde*

kurumuş kan çamur lekeli bir fes

*petrol lambasının ölgün ışığında
bir gül gibi parıldıyordu yarası...”*

İşçi Mihali'nin Ölümü/ Behçet Aysan

Lambalardan karşıya geçti hızlıca. Trafik lambası denen şeye güvenmiyordu içten içe. Uzun yıllar makine başında çalışmaktan kalan içsel bir tedirginlikti ondaki bu hal. Günler hızla akıp gitmişti zamanın hapisanesinden. Şimdi istese de geri çağıramazdı o firari günleri. Her şey kendi aklınca renk değiştiren trafik ışıkları kadar tekinsizdi. Eliyle bıyıklarının ucunu sıvazladı, ayakkabısının ucuna sıçramış kirli sulara sövdü fısıltıyla. Karşıya geçmişti.

Kaldırımdan payını, camdan gövdesiyle fazlasıyla alan reklam panosunun yanından geçti. Bildik bir banka reklamıydı. Gelin bize, alın krediyi, ödeyin yata yata diyorlardı özce. İhtiyaç kredisi yazıyordu kuşe kâğıtta. Önce ihtiyaç duyacak hale geleceksin, bu kuraldı. Sonra güler yüzlü çalışanları ve bu güz soğuşunda sıcacık mekânıyla bankadan içeri adım atacaksın. Belinde 7.65'i ile genç bir güvenlik karşılayacak seni, iyice süzecek,

tekinsiz bir duruşun varsa, artık göz hapsindesin. Sıyırdı kendini bu mekanik yavanlıktan. Boş ver krediyi diye iç geçirdi. Ne yiğitlik hissi vardı ruhunda, ne de borçtan bir kamçı edinmek hayali. Çoktan iğdiş edilmiş, sanki vakumlanıp, donuklaştırılmış bir zamanı sürüyordu. İki küçük gökdeleni geçip Cafe de Latife'ye oturdu.

İki boyoz, iki yumurta ve büyük çay alıp, ödemesini yaptı. Yağmur durmuştu. Pencere kenarı bir masaya geçti oturdu. Büyük bir açlıkla kocaman bir firt çay çekti bardağından. Sonra gözlerini lambalarda bekleyen insan kalabalığına dikti. Orada, şu dakika bekleyenler içinde olmadığı için bir rahatlama hissetti karnında. Sağa sola bir göz atıp ilk seferde yarısını koparıp boyozun, çiğnemeğe başladı. Radyoda Kırmızı Buğday türküsü çalıyordu, nakaratında yakaladı türküyü "Açıver açıver cepkenini /Elmas gerdan görünsün...".

Elli yedinci yaşını devirmişti Kasım Bereket. Şöyle omzundan dönüp baktığında o günler sis içindeydi. Şakaklarına düşmüş kır saçları seçiliyordu yalnız. Adıyamanlıydı. On yedi sene tek el fabrikalarında tütün ayıklama işinde çalıştı. A-B ıskarta ve kapa, 1.Sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf... 2001 senesinde Malatya'da açılan sigara tesisine yollandı. Üç gün içinde kamyonla eşyaları, kar-kış demeden taşıdı. Orada imalat bölümüne koydular onu. Tane tane bobinleri filtrelelere takıyordu, harmandan tütün geliyordu. Teleferiğe verip pakete gönderiyorlardı. İki yıl çalıştı Malatya'da. Sonra tekrar Adıyaman... Döndüğü sene eşini kanserden kaybetti. Sonra kollarında sinir sıkışması, boyun düzleşmesi çıktı. Tekel işçilerinde sıkça görülen bir rahatsızlıktı. Makine bile kayış atıyordu; insan nasıl dayansındı.

"Arşivden çıkacak dosyalar var, Kasım Efendi." dedi icra memuru. Omzunun üstünden baktı

Kasım Bereket. Marka gömleği ve jilet gibi pantolonu ile genç memuru iyice süzdü.

Kaç yıl oldu alışmamamıştı bu işlere. “Kasım Efendi, arşivden şu dosyaları getir!”, “Kasım Efendi, yeni dosyalar yerine atılacak!”, “Kasım Efendi, dairesinin çayı bitmiş, market gör!”, “Kasım Efendi, yerime bir bakı ver!”... “Arşiv,” diye geçirdi içinden, “bir kirli çıkın, insanı rahat koymuyor.”.

“Evlerinize gidin.” demişlerdi onlara. “Biz çözeceğiz.” demişlerdi. Arkadaşlar “Sesimizi duyurduk.” demişlerdi. Yetmiş sekiz gün Ankara’nın göbeğinde, naylon çadırlarda, sıcak bakışlar, dost soluklar altında dövüşmüşlerdi. “Bak Kasım Bereket,” demişti Malatyalı Hüseyin, “Burası okuldur; sırası yok, üniversitedir; hocası yok. Bak şu kalabalığa; bunlar bizim ellerimiz, bunlar bizim nasırımız.”.

Kaç yıl geçmişti, kopup gitmişlerdi birbirlerinden. Koca koca fabrikalar ya satılmış ya kapatılmıştı. Hepsini memleketin değişik yerlerine sürmüşlerdi. İşte bu da Kasım Bereket’in payıydı. İcra dairesinin getir götürcüsü Kasım Bereket... Marka gömlek ve jilet gibi pantolonun sesine uymak zoruyla yüklü...

Paydos düdüğü çalındı sanki? Yok, nerede... O ses yok burada. “Arşiv,” diye geçirdi içinden, “bir kirli çıkın, insanı rahat koymuyor,” “ilk günden beri aklımda yaşadıklarım,” diye düşündü. Her günü bir yıl gibi geçen o günleri düşündü. Ellere dikti gözlerini. Yok, nerede... O ses yok burada.

Sağına soluna bakındı Kasım Bereket. Oysa koca koridor boştu. Kulağı çınladı. Çok yakışıklı olmayan bir gülüş oturdu yüzüne. Arşiv odasının kapısının kilidini çevirdi. Ellere dikti gözlerini. Yok, nerede... O ses yoktu burada.

Kış Geçidi

Taylan'a

bir mevsim
kaç kere geçer insanın aklından
yürüyüp giderken elleri yüreğinde
içim almıyor böyle yalnızlığı
kış ortasında bunlar gelip bulmuşken beni
gülüşün gene öyle kusursuz mu?
kim bilebilir

bırakıp gittiğin günden beri
bizi ilk kış geçip gitmiş olacak
bu şehir bundan bu kadar soğuk
kapısı penceresi kitli
bir tek kuşları var
kanatlarında kasım soğuğu
kanatlarında ayrılık
ruhlarında rüzgâr izi
ruhlarında bir eskilik
köylere ilk kar düşmüştür şimdi
tepeleme hasretlidir yollar
tepeleme ayrılık evler
dağları bir sis almıştır dağları
içinden bir türkü seslenir insanın
“başı pare pare dumanlı dağlar oy...”

bir mevsim
kaç kere geçer insanın aklından
yürüyüp giderken elleri yüreğinde
ümitsiz sabahlar çoğalıyor kış günü
ne Petrograd'da işçi Aleksî bakıyor
ne Karşiyaka vapurunda çaycı Muzaffer
kışın parıltısına
onlar üşüyorlar
onlar geçimin telaşında
onlar kör bir taş kadar gerçekler
bütün sfenkslere inat
güz çok yaprak döktü
kimimiz maphusluk
kimimiz sokaklarda hala
kimimiz a-yasal kavgalarda

insan akli
insan yüreği puslanıyor bazı
pencerelerden kış geçiyor
sen göremiyorsun biliyorum
gene de gülüşün çın çın buralarda
bir tramvay sesi gibi kavriyor bizi
herkes elektrifikasyona inanırken
ben diyorum ki
sosyalizm insanı
denizlere, martılara, vapurlara yaraşır
bir ben diyorum böyle/bir de Kordoba yollarını
gözleyen tüfenkler
bir ben diyorum böyle/bir de
Kordoba yollarını gözleyen tüfenkler

...

BİBLO

*“Dindi türküsü yaralı circır böceğinin
Bir portakal çiçeğinin koynundaydı doğumu...”*

A. Erhan

Zor bir gün geçirmiş, kafası davul gibi şişmişti telefon görüşmelerinden. Bindığı dolmuş kanatlanıp uçsun istiyordu. Belki o zaman azaltabilirdi günün telaşını. İvır zıvır ne konu varsa arayıp kafasını ütölemişler “O öyle mi, bu şöyle mi?” diye danışıp, randevu dahi almadan görüşmeler bitmişti. Şu telefonda konuştuğu mevzuların yarısı işe dönse ucu ucuna yaşamaktan kurtulurdu.

Son günlü işler için adliyeye gittiğinde, baro asansöründe, üçüncü sınıf aksiyon filmlerinin arka fon Çin müzikleri çalıyordu. Asansörden inerken takım elbiseli, çekik gözlü, güneş gözlüğü takmış tipler yoluna çıkacak diye tırsmış, bu muzip şakaya gülmüştü içinden. İşlerini bitirip büroya dönünce de bitmek bilmeyen telefon görüşmeleri esir almıştı ruhunu.

Hemen yanında oturan ve yaklaşık yarım saattir telefonla konuşan kıza baktı göz ucuyla. Kız istifini bozmadan, Güldere dolmuşu kendi VIP aracıymış gibi konuşmaya devam ediyordu. Son lafı “Bir tek kelime demeyecek misin?” oldu titreyen sesiyle. Sonra kulaklıklarını takıp dolmuşun camından dışarıyı seyre daldı. Kulaklıklardan dı-

şarı bütün dolmuşu içine alan bir ayrılık şarkısı taşıyordu. Genç olmak ne güzel; her şeyin tazesinden hayat fıskırıyor, diye düşündü.

Gözlerini yola dikip trafiği dikizledi. Bir arkadaşı vardı. İsa. O zamanlar bir şeyler yazardı. "Yazma, oğlum!" derdi. "Yazıyorsun basma, konuşma sağda solda!" "Erken" dedi, dinletememişti. Bir gün çekip gitmişti İsa. Kimselere haber vermeden; pulsuz bir mektup gibi, adressiz. Bir on yıl olmuştu haber almayı. On yıl kaç kilometre ederdi acaba? Hatırlamak ölçülebilir miydi? "Neredesin?" diye fısıldadı kendi kendine. Neredesin?

"İskele olmadığı için merdivenle iş yapmaktayız. Zemin de kaygan. Kuzenim üç metreden, merdivenden düştü. Kalçası çıktı. 19 gün rapor aldı ve bu ücretinden kesildi." diye röportaj veren işçi tutuklandı diyordu radyodaki cırtlak sesli yorumcu. Son günlerin moda haberleri arasında idi bu olaylar. Ülkenin en büyük havalimanı inşaatında olaylar çıkmış, şantiyelere devlet müdahale etmişti. Gözü reklam panosundaki kombi kampanyasına takıldı. "Eskiye getirin, yeniyi götürün! Değişmek ve değiştirmek iyidir!" yazıyordu. Dolmuş şoförü radyo kanalını değiştirmişti. Kış yakında apansız gelecekti. Güz soğukları ortalığı kasıp kavurmaya başlamıştı bile. "Neyse ki bizim evde kömür sobası var." diye düşünüp kendini güvende hissetti. "Kışla birlikte yakında askıda güneş kampanyası da başlar." deyip güldü içten içe.

Güldere dolmuşunda arkalardan bir teyze, şoföre bağırarak "Ablacığım biraz yavaş gider misin?" dedi. Oralı bile olmayan şoför "Arkalara doğru ilerleyelim abiler, ablalar! Ücretini gönderemeyenler; elden ele, lütfen!" diyerek konuyu kapattığını zannederken teyze "Erkek olarak sesiniz çıkmıyor. Siz ölmek isteyebilirsiniz ama benim torunlarım var!" deyip bütün dolmuşu ateş püskür-

dü. Kimseden çıt çıkmıyordu, sanki kış gelmişti.

“Kaptan! Üst geçitte incek var!” dedi boğazının gıcıklandığından korkarak. Birinden bir şey isterken bu tedirginliği hep yaşardı. Dolmuş iyice durana dek bekledi, sonra indi.

“Eve gidip bir an evvel uyuyacağım.” diye iç geçirdi. Günlerdir bitmek bilmeyen işlerden yorulmuş, ağız tadıyla uyuyamamıştı. Bugün büroya gelen müvekkili; “Abi, biz adamı zarflayacağız, olacak bitecekti.” demiş, duyduğu bu uçarı söze gözlerini kısıp dikkat kesilince “Sokak ağzı abi, affedersin!” deyince basmıştı kahkahayı. Köşedeki Izdırap Börek Evi’ni geçip kiraathanenin önüne vardı. Müdavimleri hiç bitmeyen bir buhar kazanıydı burası. Okey oynayanların “Diz bakalım fayansları!” lafı hep komik gelmişti ona. Kiraathaneyi geçip manavdan bir şeyler alacaktı ki arkasından birinin ona “İhsan Bey!” diye seslendiğini işitti.

Omzunu ağrıtan çantayı diğer omzuna alıp “Buyrun!” diyebilirdi. “Beni çıkaramadınız sanırım.” dedi altmış yaşlarında, gözlüklü, kır saçlı, bir baçağının yerini almış bastonuyla karşısında duran adam. “Size bir çay, kahve ikram etmek isterim.” dedi. “Olur, amca.” deyip kiraathanenin önündeki taburelere çöktüler. “Ben Topal Sadık” dedi “Merdali’nin babası. Oğlanın birkaç gözaltısıyla gönüllü ilgilenmişsiniz.” dedi. Son bir senede sayısız kişiyle karakollarda görüşmüş, birçoğunun avukatlığını yapmıştı ama Merdali’yi çıkaramamıştı. “Hani” dedi “işçilerin öldürüldüğü madenin avukatlığını yapan herifin arabası yakılmıştı da bizim oğlanın üzerine atılmıştı.” deyince hatırladı Merdali’yi. “Nerede Merdali, Sadık amca? Gözüküyor pek?” dedi. “Merdali burada yok oğlum, birkaç yıldır biz de görüp haberleşemiyoruz. Kum’da şehir savaşı başlayınca sınırın öte yanına geçti diye duyduk. Anası üzmekten helak oldu ya ben oğlanla gurur

duyuyorum. İpsiz sapsız olmadı. Biliyorsun, buralarda esrar işi aldı yürüdü. Şu kahvede ne bok yendiğinin haddi hesabı yok. Oğlanı göremesek de sesini duyamasak da ne olduğunu ne için olduğunu anlıyoruz.” Sakalına sinen gözyaşlarını sildi avucuyla. Hüzünlü bir güz gibi yaprak döküyordu sanki.

Sadık amcanın yanından ayrılıp evin yolunu tuttu. Yolun iki tarafına park etmiş araçlar, sporçuların kaldırımlara dizdiği ikinci el eşyalar “Yayaların canı cehennem!” dercesine ortalık yere dikilmişlerdi. Yazdan bu yana hiç solmayan, yüzünü güldüren begonvile baktı. “Güz geldi, yakında gideceksin. Sonra apansız kış gelecek.” diye düşündü. Bir kez daha çantasını diğer omuzuna aldı. Yavaşça köşeyi dönüp gözden kayboldu.

Önsöz Dergisi, 40.Sayı

Gazel

*“Ezê çi bikim ne ewrekim,
Kû bibim baran û vî agirî lê vemirînim...”*

kafamda dört kurşun
uzanır gölgem upuzun
çürürüm
çürürüm
ötede bir kan gölü
bu benim değil
bu benim değil
sizin kanamanız

sevdim dünyayı en yağız yanımla
koynumda leylaklar sürüsü
yamaçta çiğ ekin tarlaları
ilk kurşunda hafifledi yazgım
alı al moru mor
alı al moru mor
son gördüğü gözlerimin
bu kurşun vızıltısı
ne yeşil bir yaprak
ne tomurcuğunda çiçek
ne paketi açılmamış cıgara
yıllardır akıp duran o ırmak
hiçbiri gücenmeyecek
bir kuş kalkacak dalından
bir gazel düşecek kışından
ötede bir yol
uzayıp gidecek savrula savrula

kafamda dört kurşun
uzanacak gölgem upuzun...

936

“belki de biz bilmiyoruzdur sevmeyi
günler sarı incirler telaşında kururken takvimlerde
anılmadık yavanlık koşup gelirken seyre
bu keşmekeş ortasında bir gül saçağıdır
ortalığı yara gibi kesip atan
sirke kokulu bidonlar
işte böyle böyle
usul usul
kımıl kımıl tazedem
öğreniyoruzdur sevmeyi
36’da Barcelona’da
bir köprü üzerinde öpüşürken dörtmala

herkesin ezberi on sayfa yazılı dururken
ölgün ışıklarda
içimiz gıcıklanacaktır
gölgesine akşam düşmesine kavaklığın
aklında bir marş duralanacaktır
su akacak
gün sararacak
düş kanayacak
yamaçta bir alıç ağacı
sarımtrak bir rüzgar
salınıp duracak gözlerinde
kargalara söyle konmasınlar dallara diye
iç geçireceğim

düşünsene insan kaç kere
bir alıç ağacı olabilir
36'da
Barcelona'da

günler uzun ipler gibi gerilirken
kemanın teni yırtılacak sanacaksın kokudan
koku değil ses bu
bir tenor kanayacak alt katta
çılgının da yarasa iniltisi
sen bunları düşünürken
36'da Barcelona bombalanacak
kalemlerin çizdiği uçaklarla
balkonlarda çamaşırlar tozlanacak irkilerek
Cumbalı evler bir oh çekecek
neyse ki uzakta
36'da Barcelona

şimdi oradan kimse göremez burayı
çocukların ay çörekleri yemediğini bilemezler elbet
yahut Şahin Tepesi'nde nasıl ağlak ağlak
tombul Efes'e mesafe koyduğunu
tekstilciler çarşısı işçilerinin
ya da Emine'nin herifin boğazlayacağını kadını
infial olacak bir günlük
ertesi gün yeniden ölümler
Ha sevmeyi bilmek diyordum sahi
Ne diyor bizim han çaycısı İshak
"İnsan" diyor "bugün öptüğü boynu yarın kesiyor abi"
bu nasıl öpmeyi azımsamak

Şimdilerde Barcelona'ya Avrupa diyorlar
eski sanat sokağında mısır dansları satılmıyor artık
bütün eski marşlar
kaldırımlar altında
taş dediysen bakma sen
Diş/ tırnak /gözyaşı
babül-mendep'de bu ikilik
insan yoksa başka
nasıl aldatabilir bir şehri
gözünün içine baka baka
unutmadan
36'da Barcelona'yı

Beyrut Neredir?

pas tutar dünya
dökülür tutunduğu daldan
usul gölgeleri ile
berberler,
lokantalar,
fırınlr
ölmez sınırlar yüzlerini
oysa eskir zaman
unutarak eğnine düşmüşleri
kim kurtarabilir kendini
atmadan aklını yüreğinin ötesine
uzun mavi bir kıyı
durup bakanak olur
hep aynı adreste durular yazıtlarda
Beyrut neredir?

sere serpe uzanır kırlar
sığınarak esmer akşamların azizliğine
gün geçer
yas vurur
düş tazelenir
yaban elması kokusuna bezenir otuz yaşım
tenime genç aklar dolar
koca bir çocukluk yıkılır uykularıma
ilk hatırlayıştta bir duvar çizgisini
hep aynı resimde karşılaşılır
Beyrut neredir?

birer tesbih tanesidir evler
tepelere dizilmiş yalnızlıklarıyla
evlerde ürer en çok
saksıdan saksıya çoğalan çiçek
salça tenekeleri
turşu bidonları
işçi çocukları atölyelerin
kurtaramaz bunca uzaklığı
dilenmenin yasak olduğunu işleyen bir afiş
yıkılacaksa bir kent
önce evlerden başlanır yıkılmaya
yüzü dönük yere düşer bir pencere
geride unutulmuş gün ışığı
dönüp sorar
Beyrut neredir?

Önsöz Dergisi, 44.Sayı

FÜG

*“Hem kurbanım hem de cellat
Ezen ve ezilen çarkta...”
Baudelaire*

P.Ivanovich Çiçikov o sabah damla çikolatalı kurabiyesinden bir ısırık alıp filtre kahvesini yudumlarken buldu kendini. Üzerinde kırmızı siyah renkli kareli pijaması ve kısa kollu bir tişört vardı. Mutfak masasının tablasının altında ayaklarına dolanan kedisinin başını okşayıp, kahve kupasını tezgâhın üzerine bıraktığında saat çoktan öğle olmuştu.

Mefisto ile anlaşmaya vardığından bu yana nerede ise altı aydır bu çağda idi. Bay Gogol buradaki olanakları görse dili tutulabilirdi. Muhtemelen yazı çizi işine dudak bükerdi diye tebessüm etti. Mefisto'nun inancı ona aitti elbette yargılayamazdı. Kendisinin bu işte ki çıkarı yeniden dünyaya dönmektir. Mefisto'nun gerçek niyetini kim bilebilirdi. Doğrusu ilahi inanç meselesi ile yıldızı hiç barışık olmamıştı. Sonra ezberden bir küple şiir okudu “ papazın dudaklarında her gün aynı yakarış/ Tanrım ekmek bahşet yoksullarına/el sıkışıp üzüm tüccarları ile / kahkaha savuruyor çiçekli bir ağacın gölgesinde ...”.

Başlarda her şeye alışması zor olur diye korkmuştu. Şehir trafiği... Büyük metro istasyonları...

Devasa gökdelenler... Ah bir de bina girişlerindeki şifreler tabi. İyiyol kat etmişti neyse ki. Abur cubur atıştırmalık ayaküstü yerlere bayılıyordu. Bu sağlıksız şeylerin - hoş kime göre, neye göre — damakta bıraktığı lezzet paha biçilmezdi. Hayatın hızını kendisine katmış damak tadını hiçbir şeye değişmem dedi kendi kendine. Eski günleri düşündüğünde midesi gurulduyordu lakin mevzunun pek değişmediğini gördüğünde akli burkulmuştu. Olaylara karışamazdı, Mefisto ile anlaşmalarının sınırı belli idi. Ölümlüler yaşamayı diler, tanrı yakarışı, o ise fiyata bakardı.

Bir bölüm dizi daha izleyip duşa gireyim dedi kedisine. Bu kediye de güvenmiyordu açıkçası. Mefisto canın sıkılmaz sokaktan bir kedi al, sempatikte görünür hem demişti. Köpek, at dese belki ikna olabilirdi ama işe yaramaz, tüy döken, her sevme biçiminde yeniden evcilleşme karmaşası yaşayan bir hayvan ona nasıl bir sempati katabilirdi ki?

Büyük bir kütüphaneyi andıran olan internet dedikleri yerde arama motoruna “kediler neden beslenir “ yazdığında uzaylılar ile ilişkilerini görmüş olmak onu teziktirmişti. Duşa kabine girdiğinde Bob Marley parçalarından oluşan çalma listesine tıkladı. “Is this love” şarkısı çalmaya başladığında kendisini bir şelalenin kolları arasına bırakmış sarmaşık gibi hissetti.

Bu güneşli pazar gününe gülümsemesi ve makose ayakkabıları ile karışmak istiyordu lakin virüs her yeri tutmuştu. Tüm ülkeler canlı yayınlarda karantina çağrısı yapıyordu. Ölü sayıları işine gelse de bazen tadı kaçırıyordu. Hep şansız olduğunu düşünmüştü ve bu fikir sanki kendisine şaka yapıyordu.

Bay Gogol kendisine kıyak geçip kasabadan yeni maceralar için kaçtığını yazmış olsa da vali-

nin evinde koleradan öldüğü gerçeği hala şakaklarına kan hücum etmesine sebep oluyordu.

P.Ivanovich Çiçikov ölü satın alırdı. Doğrusu yüz elli yıl evvel saygı değer bir meslekti yaptığı iş. Kendileri ile yarışabilecek tek acımasız grup buffalo avcıları olsa da kendi meslek erbapları da fena sayılmazdı. Zira onunkisi aile mesleği idi. Evet bilirsiniz böyle aileler vardı bir dönem. Ailede herkes doktor, asker, hukukçu olurdu. Aksi yadırganma ve infial sebebi sayılırdı. Mesela işçilikte böyle idi ama kalıtsallığı hiç saygıdeğerlik taşıyıp hit olmamıştı açıkçası. Bir maden kasabasında iseniz çocuklarda kuşkusuz aynı yolu takip edecekti. Şimdi baktığında yeni maden ocaklarının şehirlerin suratına saplanmış gökdelenler olduğunu görebiliyordu. Camlardan, kablolardan, kahve makinalarından oluşan büyük birer kanyon buralar diye düşündü.

Birbirleri ile ego savaşında ölen ruhlar, iş ortamının yarattığı baskıyı antidepresan kutularında hafifletenler, acısının aybaşı ekstrelerinde çıktığı Paris defilelerini kıskandıran giyimler. Meselenin daha çok yönü vardı ama üzerine eğilmeye değmezdi. Bu konsept onun gelir kapısı idi. Konsept ölüm pazarlıyorsa işine gelirdi elbette. Kütüphanedeki Modern Kamusalılık kitabına ilişti gözü. Geçen hafta inceleyip bırakmıştı. İşlem basitti bütün işi piyasaya bırak, o meselenin canına okusun.

P.Ivanovich Çiçikov şirketinin borsa hisselerine baktığında yüzünde ki gülümseme Sibiryaya soğuşunda bir serfi bile ısıtabilirdi. Güncel haritalardan virüsün yayılma hızına baktı. Fena gitmiyordu. Ütü masasını katlayıp kaldırmaya erindi, kim uğraşacak şimdi deyip Kabardin pantolonunu askıya astı. Gardıroptan beyaz bir gömlek ve İtalyan kesim ceket seçip kenara kaldırdı. Dün akşam

tıbbi malzeme üreticileri ve özel hastane sahipleri ile toplantısını düşündü. Virüs birçok gelişmiş kapitalist metropolde hızla yayılıyordu. İtalyanlar çoktan ölümün tadına bakmıştı, New York ise yakında felaket ile karşı karşıya kalacaktı. Evsizler şimdiden sokak ortasında düşüp ölüyordu.

Papazlar gökyüzünden kutsal sular ile şehirleri yıkayadursun, madde kendi biçimini yaratıyordu. Tüm bu kepezeliğe insanlar neden dur demiyordu akli almıyordu. Mefisto ise salgının yayılmasından kar sağlayan büyük iş çevreleri ile işbirliği içinde idi.

P.Ivanovich Çiçikov “beyler beyler endişeye mahal yok “ diyerek hep bir ağızdan konuşan kalabalığın ilgisini üzerine çekmiş, sonra eliyle camekanın içindeki mavi kapsülü gösterip “yeterli sayıda ölü yeterli sayıda kapsül “dediğinde salondakilerin gözlerindeki şehveti hala hatırlıyordu. İnsan kalbindeki özel bir hücre yapısının kapsül için gerekli maddeyi ürettiği gerçeğini sadece çok uluslu birkaç şirket yöneticisi biliyordu.

Aslında çok uzun süredir uzmanlar gezegendeki bazı canlı türlerinin yok olmak ile karşı karşıya kaldığını, mevcut üretim biçiminin bugün ki amacıyla devam ederse geri dönüşü olmaz sonuçlar doğacağına dair bilgilendirmeleri birçok TV oturumunda, bilimsel makalede, konferansta dile getirmişlerdi. Sahra altı Afrika’sında nesli tükenmekte olan yeşil karıncaların popülasyonların çoğalmasında için test edilen ilaç bugün ki tabloyu açığa çıkarmıştı.

Sahada çalışan uzmanlar bir kaç hafta sonra yüksek ateş, ishal, kusma ile çeşitli hastanelere kaldırılmışlar ve yarısı hayatını kaybetmişti. Tipi belirlenemeyen salgın ilk başta gizli tutulmuştu ancak artık saklanabilir olmaktan çıkmış ve birçok ülkeye yayılmıştı. Sahra altı devletleri normal

grip salgını sanıp önemsememişti ancak virüs seyahatler,mal ihracı, kuşların göçleri ile kıtalara sıçramıştı.

P.Ivanovich Çiçikov kendi çağını düşündüğünde hangisi daha korkunç diye düşünmeden edemedi. Toplar, yalın kılıçlar ile geride bırakılmış savaşların yıkımı mı yoksa tekniğin bu yüzünde mağaranın önüne çıkan insan toplumunun etini ısırın açlığın kemirgen yüzünün yarattığı çalışma zorunluluğu mu? Birçok devlet çalışan kesimler için farazi açıklamalar dışında bir şey yapmıyordu. Google'dan baktığında bunun adına "modernizm " deniliyordu. Mesela militan yerine terörist, intihar komandosu yerine canlı bomba denmesi de şaşkıncu gelmişti. Birini bıçakla deştiginizde canilik, akıllı füze ile vurduğunuzda sıcak diploması oluyordu. Canlının nesneleşmesi yıkımı kolaylaştırıyordu ya da sayılar ve grafikler eliyle hokus pokus.

Mail kutusundan tüm şirket çalışanlarına işlerin haftaya yoğun olacağı tüm hazırlıkların rutin dışı yapılmasını direktifleyen mailler gönderdi. Virüs başladığından beri aylık gerçekleşen işçi ölümleri arzı karşılamaya yetmiyordu. Son aylardaki intiharlar ise umduğu gibi olmamıştı. Ama bu sefer tuttuğunu koparabilecek bir şansı vardı. Tüm özel hastaneler ile kontak kurulmuştu. Banyodan gelen müzik sesini duyup kapatmak için kalktı. Çalma listesi açık kalmıştı, Iron Lion Zero şimdi sanki tüm Afrika'yı koşuyorcasına bağırıyordu kapana kısıldığı boşlukta.

Boyalı Kuş

*Rakka kuşatmasında ölümsüzleşen
Ayşe Deniz Karacağil'e yazılmıştır.*

“ sevdik sevdik severiz loy
orak çekik döveriz loy...”

beni bahara sor
dalında yeşillerim kaldı
hoyrat rüzgarın güncesinde savrulan
öylesine yaşanmış bir isim taşımadım ben
tanıdık bir yüz
bildik bir sokak adı
dilinize çivilenmiş bir türkü
ezberden söylenen bir şiirim şimdi
yüreklerinizin patikalarında gezinen bir düşteyim
bir düşteyim okyanuslara kulaç atan

beni kavgalara sor
eğninde gül kuruttum barikatların
taş sektirdim kalabalıkların hikayelerinde
terimi düşürdüm sokaklarına şehirlerin
yıkarak bezirgan saraylarını
harladım korkularının alevini
bak belki hala oralardadır el izlerim

beni tarihe sor
bir roma arenasında
köle hançeriyle dağladım irin tutmuş yasını
ağıt dedim yarasına
damarlarımı zorlarken kıvrak bir ezgi
basıp nasırlı ayağımı toprağa
ömür düşürdüm

beni sevdalara sor
meydanlara toplanmış oğulların analarına
bir göçükte yanmış işçi aklına
genç bir adamın hasretine yor bunları
bilsin
kalsam sevecektim elbet bende
yüreğimin dinmeyen yağmurlarını

beni yoldaşlara sor
sana yılki atının hikayelerini anlatıp
çoban yıldızının avereliklerinden dem vuracaklar
unutmayayım diye fesleğen kokusunu
ömrümü hırçın bir marşla anacaklar”

Yazmak neyi kurtarır bilmiyoruz. Ancak yazmanın duvara iliştirilecek bir çivi işlevi görmesi gerektiğine inanıyoruz. Ruhumuzun gövdesine ağır acılar yüklendik. Bir ilmek atıldılar boğazımıza. Sonra bizi ölümlü olduğumuza dair ikna çabalarına girdiler. Oysa biz hikâyenin bittiği martavallarına inanmıyoruz. Ölümü olağan kılan kalanlardır. Çünkü hakınca yaşamak bir bayrak yarışıdır...